Revistă lunară de cultură creştină

# VESTITORUL

Editată de Episcopia Română Unită cu Roma, Greco-Catolică, Oradea

Oradea, 27 ianuarie Seria I, Anul XVII, Nr. 7 (187), 2009

## ZIUA VOLUNTARULUI CARITAS

### 12 DECEMBRIE 2008

Din sumar:

Alocuțiunile Papei Benedict al XVI-lea la Rugăciunea *Angelus* - pag. 3;
Pedagogia Sfântului Pavel - o şcoală a iubirii - pag. 4-5;
Iubire şi speranță pentru copiii bolnavi - pag. 9

*Scrisoare deschisă*

# Dragă Domnule Eminescu,

Aşa după cum, imperios-ludic, v-am mai scris şi anul trecut (evident, neaşteptînd vreun răspuns, ci mai degrabă o ocheadă atemporală), aici, pe la noi - „Toate-s vechi şi nouă toate”...

Timpul trece (neavînd, de fapt, altă treabă), lăsîndu-ne în dar riduri şi trecătoare aduceri aminte. Între timp, consecvenţi cu marea noastră in-consecvenţă, am învăţat, apodictic, că în lumea asta nu e, de fapt, mai nimic de învăţat. Ci doar, în cel mai bun caz, de dez-văţat. Ar trebui să ne dez-văţăm de o sumedenie de tare, de căderi prea umane, de zgura strecurată în minte şi în suflet. Am ajuns – după propriile predicţii -, să fim nu doar bieţi epigoni, ci am ajuns să fim epigoni ai unor jalnici epigoni. Limba română, care vă datorează atît de mult, a ajuns o aproximaţie, o terfeleală sonoră între figuri sinistre şi patibulare. Iar cultura, un ritual tot mai stingher, invadată fiind de progresia geometrică a inculturii. Adevărul nu a sunat niciodată în urechi mai pustii. Bunul-simţ a ajuns o monedă calpă şi desuetă. Nimeni nu mai are timp să se întrebe, necum să socoată, ce e rău şi ce e bine. Cînd e vorba de modele – ca Dumneavoastră, de pildă -, ridicăm capul neputincioşi spre cer. Evident, Dumneavoastră ştiaţi toate aceste lucruri, pentru că ne-aţi cunoscut năravul încă înainte ca noi înşine să îl cunoaştem. Şi, totuşi – libertatea e bună şi cînd e aproape inutilă. Democraţia cea mai rea e infinit mai bună decît o dictatură perfectă. Aşa că, romanţios-poetic, învîrtim voioşi la manivela istoriei. Care, ca şi pe vremea în care aţi trăit, se face şi se des-face mereu peste capetele noastre. Capete care în aşa de mare măsură sînt plecate încît sabia nici nu mai are rost să le taie. Cad singure, cam ca florile de tei dintr-o poezie a Dumneavoastră...

Dragă Domnule Eminescu, închei epistola mea cu gîndul că o să ştim să vă preţuim mai mult culturaliceşte decît să vă iubim în chip lăutăresc. Că o să ştim să vă sărbătorim în intimitatea noastră sufletească, în haina de lucru a lecturii, şi nu repetîndu-vă papagaliceşte numele. Căci putem fi cu adevărat eminescieni doar pe măsură ce sîntem tot mai mult noi înşine. Ca atare, mai ajutaţi-ne să învăţăm să privim cerul pămîntiu, luceafărul ce ne aminteşte că sîntem atît de trecători. Ajutaţi-ne să idealizăm o lume tot mai profană, care trece mai repede ca valul. Ajutaţi-ne să credem în cultura care ne poate încă înălţa. În spiritualitatea umană ca dat ultimativ. Mai ajutaţi-ne poetic să facem din clipă o fărîmă de eternitate. Că de învăţat a muri – n-am apucat să învăţăm nici anul acesta.

Cu reverenţe,
**Ioan F. POP**

VESTITORUL

**P.S.S. Virgil Bercea: Preºedinte**

**Redacþia ºi administraþia:**
**Pr. Olimpiu Todorean:** redactor coordonator,
**Ioan F. Pop:** secretar de redacþie.

**Colaboratori:**
Otilia Bãlaº, Nicolae Costruþ, pr. Ioan Erdeli, Maria-Mirela Filimon, Silvia Pantiº.

**Adresa:**
410210 - Oradea, str. Ep. Mihai Pavel, 4;
Tel: 0259.436.492; Fax: 0259.430.509;
E-mail: olimpiu35@yahoo.it;
Tel: 004 0722.450.013

**Abonamente: Alexandru Toma**
Str. Borsecului Bl. X16, Ap. 30
Tel: 0259.472.823; 0741.933.193

**Difuzare: Claudiu Boda**
Str. Corneliu Coposu nr. 13, Bl. X9, Ap. 8
410445 - Oradea
Tel: 0744.958.932

**I.S.S.N. 1454 - 8526**

# Cuvântul Sfântului Părinte Papa Benedict al XVI-lea

**Rugăciunea *Angelus* - 1 ianuarie 2009**

**Dragi frați şi surori,**

În această primă zi a anului, sunt bucuros să vă adresez vouă, tuturor, celor prezenți în Piața San Pietro, şi tuturor celor care sunt în legătură cu noi prin radio şi televiziune, cele mai călduroase urări de pace şi de tot binele. Sunt urări pe care credința creştină le face ancorându-le în evenimentul pe care îl celebrăm în aceste zile: Întruparea Cuvântului lui Dumnezeu, născut din Fecioara Maria. De fapt, cu harul Domnului şi numai cu el - putem să sperăm mereu din nou ca viitorul să fie mai bun decât trecutul. Nu este vorba, de fapt, de a ne încrede într-o soartă mai favorabilă sau în modernele intersecții ale pieței şi finanțelor, ci de a ne strădui să fim noi înşine puțin mai buni şi responsabili, pentru a ne putea baza pe bunăvoința Domnului. Şi aceasta este mereu posibil, deoarece „Dumnezeu ne-a vorbit nouă prin Fiul" (Evrei 1,2) şi ne vorbeşte în continuare prin predicarea Evangheliei şi prin glasul conştiinței noastre. În Isus Cristos s-a arătat tuturor oamenilor calea mântuirii, care este înainte de toate o răscumpărare spirituală, dar care implică în întregime umanul, cuprinzând şi dimensiunea socială şi istorică.
De aceea, în timp ce celebrează Maternitatea divină a Preasfintei Maria, Biserica, în această zi care, de peste 40 de ani, este Ziua Mondială a Păcii, îl indică tuturor pe Isus Cristos ca Prinț al păcii. Potrivit tradiției începute de servitorul lui Dumnezeu, Papa Paul al VI-lea, am scris pentru această ocazie un mesaj special, alegând ca temă: „Combaterea sărăciei, construirea păcii". În acest mod doresc încă o dată să mă pun în dialog cu responsabilii națiunilor şi organismelor internaționale, oferind contribuția Bisericii Catolice pentru promovarea unei ordini mondiale demne de om.
La începutul unui nou an, primul meu obiectiv este tocmai acela de a-i invita pe toți, guvernanți şi simpli cetățeni, să nu se descurajeze în fața dificultăților şi falimentelor, ci să îşi reînnoiască angajarea. Cea de-a doua parte a lui 2008 a provocat o criză economică de vaste proporții. Această criză trebuie interpretată în profunzime, ca un simptom grav care cere intervenție asupra cauzelor. Nu este de ajuns - cum ar spune Isus - să pui petec nou pe o haină veche (cf Marcu 2,21). A pune săracii pe primul loc înseamnă a trece în mod hotărât la acea solidaritate globală pe care deja Papa Ioan Paul al II-lea o indicase ca necesară, armonizând resursele potențiale ale pieții cu cele ale societății civile (cf Mesaj, 12), în respect constant pentru legalitate şi tinzând mereu spre binele comun.

Isus Cristos nu a organizat campanii împotriva sărăciei, dar a vestit săracilor Evanghelia, pentru o răscumpărare integrală din mizeria morală şi materială. Acelaşi lucru face Biserica, cu opera sa neîncetată de evanghelizare şi de promovare umană. Să o invocăm pe Fecioara Maria, Maica lui Dumnezeu, pentru ca să-i ajute pe toți oamenii să păşească împreună pe calea păcii.

**Rugăciunea *Angelus* - 4 ianuarie 2009**

**Dragi frați şi surori,**

Liturgia ne propune astăzi spre meditație aceeaşi Evanghelie proclamată în ziua de Crăciun, adică Prologul Sfântului Ioan. După vacarmul din zilele trecute, cu goana pentru procurarea cadourilor, Biserica ne invită din nou să contemplăm misterul Naşterii lui Cristos, pentru a-i înțelege mai mult semnificația profundă şi importanța pentru viața noastră. Este vorba de un text admirabil, care oferă o sinteză vertiginoasă a întregii credințe creştine. Porneşte de sus: „La început era Cuvântul şi Cuvântul era la Dumnezeu şi Cuvântul era Dumnezeu" (Ioan 1,1); şi iată noutatea nemaiauzită şi omeneşte de neconceput: „Cuvântul s-a făcut trup şi a locuit între noi" (Ioan 1,14). Nu este o figură retorică, ci o experiență trăită! Cel care o relatează este Ioan, martor ocular: „Noi am văzut slava lui, slava unicului-născut din Tatăl, plin de har şi de adevăr" (Ioan 1,14). Nu este cuvântul doct al unui rabin sau al unui învățător al legii, ci mărturia împărtăşită din pasiune a unui umil pescar care, atras de tânăr de Isus din Nazaret, în cei trei ani de viață comună cu El şi cu ceilalți apostoli, i-a experimentat iubirea - până la a se autodefini „ucenicul pe care Isus îl iubea" - l-a văzut murind pe cruce şi arătându-se înviat, şi a primit apoi împreună cu ceilalți Spiritul Său. (...)

Pentru un adevărat israelit, care cunoaşte sacrele Scripturi, aceasta nu este un nonsens, ci dimpotrivă este împlinirea întregii vechi alianțe: în Isus Cristos ajunge la plinătate misterul unui Dumnezeu care vorbeşte oamenilor ca unor prieteni, care se dezvăluie lui Moise în Lege, înțelepților şi profeților. Cunoscându-l pe Isus, stând cu El, ascultând predica Sa şi văzând semnele pe care El le făcea, ucenicii au recunoscut că în El se realizau Scripturile. Cum va afirma apoi un autor creştin: „Toată Scriptura divină constituie o singură carte şi această carte unică este Cristos, vorbeşte despre Cristos şi îşi află împlinirea în Cristos" (Hugo din Sfântul Victor, *De arca Noe*, 2,8). Fiecare bărbat şi fiecare femeie are nevoie să găsească un sens profund pentru propria existență. Iar pentru aceasta nu sunt de ajuns cărțile, nici chiar Scripturile Sacre. Pruncul de la Betleem ne dezvăluie şi ne comunică adevăratul „chip" al lui Dumnezeu bun şi credincios, care ne iubeşte şi nu ne abandonează nici chiar în moarte. (...)

Cea dintâi care şi-a deschis inima şi a contemplat „Cuvântul care s-a făcut trup" a fost Maria, Mama lui Isus. O umilă copilă din Galileea a devenit astfel „scaunul Înțelepciunii"! Asemenea Apostolului Ioan, fiecare dintre noi este invitat să „o primească la el" (Ioan 19,27), pentru a-l cunoaşte profund pe Isus şi experimenta iubirea credincioasă şi inepuizabilă. Aceasta este urarea mea pentru fiecare dintre voi, dragi frați şi surori, la începutul acestui nou an.

www.catholica.ro

# ANUL SFÂNTULUI PAVEL

## Pedagogia Sfântului Pavel - o şcoală născută pe drumul Damascului

Una dintre expresiile cele mai pregnante ale întregului corp epistolar al lui Pavel este cu siguranță aceea care apare în *Ef* 4,29: „Dar voi nu aşa l-ați cunoscut pe Cristos”. Aşa de pregnantă încât Biblia Conferinței Episcopale Italiene, de exemplu, a simțit datoria să traducă: „Dar voi nu aşa ați învățat să-l cunoaşteți pe Cristos”. Desigur, este vorba şi de „a cunoaşte”, dar poate că această traducere nu redă, ba chiar diluează, pregnanța termenului ales de Pavel. Luând în considerare contextul imediat în împărțirile sale principale mi se pare că înțeleg că Pavel îşi dezvoltă gândirea sa în trei momente.

„Nu aşa” face trimitere la versetele precedente în care Pavel stigmatizează un anumit comportament pe care nu ezită să-l califice ca „păgân” (4,17,1-9) adică absolut incompatibil cu noutatea adusă de Cristos în istoria oamenilor şi deci în viața credincioşilor. Probabil că aici se face aluzie la ideea clasică a celor două căi, pe care o găsim şi în *Psalmul* 1, dar cu siguranță Pavel face o transpunere şi enunță contrastul între vechea existență şi cea nouă. Se întrevăd deja marile linii în metoda sa educativă.

Această atitudine, numită întocmai păgână, se califică prin următoarele caracteristici: uşurătate în modul de a evalua situațiile vieții, orbire în gânduri, înstrăinare de viața lui Dumnezeu ca o consecință a necunoaşterii în cele ce sunt ale lui Dumnezeu, „cardioporosi” (care corespunde cu „sclerocardia” din *Mt* 19,8), adică o împietrire a inimii încât ei devin impermeabili pentru orice sentiment de compasiune şi de milostivire. De asemenea: insensibilitate spirituală care implică lipsa de grijă față de ceea ce ține de sfera spiritului şi deci cedare în fața oricărei forme de desfrâu, de necurăție şi de fărădelege, pe lângă cedarea în fața acelei bestii nesătule care este avariția.

În fața a toate acestea, Pavel stă cu ochii deschişi şi ia act de situația aproape disperată a unei omeniri care trăieşte fără Dumnezeu şi de aceea fără speranță în această lume (vezi *Ef* 2,12). Şi pentru ei este valabilă întrebarea pe care odinioară Pavel şi-o punea sieşi: „Cine mă va elibera de acest trup al morții” (*Rom* 7,24). Cele două dimensiuni, individuală şi colectivă, se împletesc în sufletul lui Pavel şi ambele interpelează metoda sa pedagogică.

Întorcându-ne la conduita morală a efesenilor, ni se pare că recitim acea pagină din scrisoarea aceluiaşi apostol către creştinii din Roma în care sunt prezentate vicii la fel de grave şi detestabile: nelegiuirea care stinge *pietas*, nedreptatea care înăbuşă adevărul, necurăția care întunecă mintea şi îngreunează inima, nebunia care se opune înțelepciunii, minciuna, idolatria, pasionalitatea, depravarea, răutatea, lăcomia, viciul, invidia, rivalitatea, jignirea, defăimarea, îngâmfarea, lăudăroşenia, iscusință la rele, incapacitate de orice judecată etică (1,18-32). Vicii care-l fac pe om, pe orice om nescuzabil în fața lui Dumnezeu aşa încât însuşi Dumnezeu nu poate să nu-i abandoneze în voia destinului lor. În starea sa de educator, Pavel trebuie să ia asupra sa

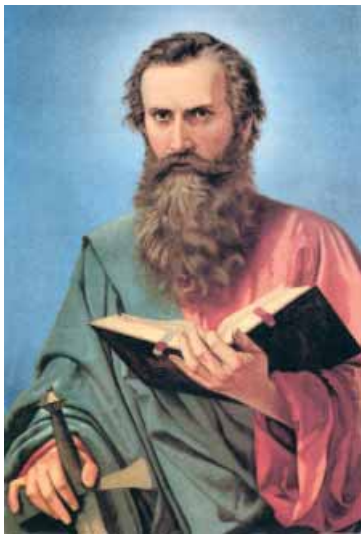

această situație precisă: nu poate şi nici nu vrea s-o eludeze. El se simte trimis la această omenire.

Tabloul care rezultă este desigur trist şi dezolant, negru sub orice profil. Aici pentru Pavel se revelează mânia lui Dumnezeu (*Rom* 1,18): nu că Dumnezeu vrea să-şi verse mânia peste o lume înglodată în păcat, dimpotrivă cele două teme ale mâniei şi dreptății mântuitoare sunt asociate de Pavel şi probabil că sunt considerate ca un rezumat al predicării evangheliei la păgâni, pe care-l găsim de exemplu în *Prima scrisoare către Tesaloniceni*: „Cum v-ați întors la Dumnezeu de la idoli ca să slujiți Dumnezeului cel viu şi adevărat şi să-l aşteptați pe Fiul său din ceruri, pe care el l-a înviat din morți, pe Isus, cel care ne mântuieşte de mânia ce va veni” (*1Tes* 1,9-10). Aşadar, Pavel recunoaşte în Isus pe eliberatorul, unicul mântuitor al întregii omeniri; de aceea, Isus personifică şi valoarea supremă a pedagogiei pauline.

Dacă este adevărat ceea ce se aude spunându-se şi ceea ce se simte în multe maniere: că astăzi, sub diferite profiluri, suntem în fața unui păgânism care s-a întors nu se poate să nu evidențiem actualitatea învățăturii şi a îndemnului lui Pavel. Şi noi suntem destinatarii scrisorilor sale: indicațiile proiectului său educativ sunt valabile şi pentru noi.

Într-un al doilea moment, Pavel clarifică ceea ce se înțelege cu expresia „a-l cunoaşte pe Cristos”. De fapt, el adaugă: „Dacă l-ați ascultat pe el şi ați fost învățați în el, după adevărul care este în Isus” (4, 20-21). Să analizăm cu mare atenție trecerile interne din această frază. Înainte de toate, Pavel lasă să se înțeleagă clar că nu există, nici nu poate să existe, nici o învățare a lui Cristos şi a ceea ce comportă adeziunea de credință la evanghelia sa fără o adevărată ascultare a lui, adică a cuvântului său şi a învățăturii sale. Neputând să

(continuare în pag. 5)

(urmare din pag. 4)

mai ascultăm glasul viu al lui Isus din Nazaret este posibil mereu să dăm ascultare evangheliei mântuirii primindu-i pe martorii săi, apostoli şi discipoli, care cu predica lor şi cu mărturia lor personală răspândesc vestea cea bună a lui Isus mort şi înviat (*1Cor* 1,18-30). Din ascultare vine credinţa şi credinţa aduce cu sine darul mântuirii. Pedagogia lui Pavel îşi are aici primul său fundament şi de neînlocuit. Trebuie doar să amintim că pentru Paul ascultarea echivalează cu supunerea, aşa cum rezultă şi din *Rom* 1,5: „Am primit har şi misiunea apostolică de a duce la ascultarea credinţei" (vezi şi *Rom* 15,18; 16,26).

Nu numai atât, dar pentru a putea spune că l-am cunoscut pe Cristos trebuie să ne supunem şi fiecărei forme de instruire (*didachč*), care este completă numai dacă ea cuprinde tot misterul lui Isus, fără reduceri şi fără adăugiri. Considerând faptul că numai aici Pavel foloseşte expresia „în Isus" s-ar putea crede că el se năpusteşte împotriva anumitor opozanţi, poate exponenţi ai tendinţei gnostice, pentru care mântuitorul oamenilor nu se identifica în persoana lui Isus. Astfel, suntem invitaţi să primim misterul întrupării şi să intrăm în adâncul său dinamism mântuitor. Chiar dacă nu vorbeşte des despre acest mister, Pavel demonstrează în toate scrisorile sale că i-a asimilat valoarea sa istorică şi pe ea întemeiază metoda sa pedagogică.

Desigur, misterul lui Isus trebuie acceptat în întregimea sa: de aceea nu este permis să se facă bucăţi ceea ce din natura sa este indivizibil. Pe de o parte, nu se poate subevalua răscumpărarea de păcat, pe care Isus a realizat-o prin pătimirea, moartea şi învierea sa, calificând-o ca „teologie negativă"; pe de altă parte, nu este permisă preamărirea întrupării lui Dumnezeu ca şi cum ea ar fi suficientă pentru mântuirea omenirii, calificând-o ca „teologie pozitivă". Cele două etape ale unicului mister cer să fie armonizate într-un singur act de credinţă şi deci şi într-un singur proiect educativ.

Pavel este cu siguranţă învăţător exemplar şi inegalabil al acestei *didache*. Acest magisteriu, el l-a exercitat în toate comunităţile pe care le-a întemeiat şi hrănit cu predica sa, învăţându-i pe toţi că este necesar „să-l cunoască pe Cristos" şi că, în acelaşi timp, nu poate învăţa ştiinţa lui Cristos cel care nu se supune cu umilinţă şi cu bucurie jugului dulce al cuvântului lui Dumnezeu.

Orice pedagog autentic trebuie să se confrunte cu acest adevăr: Pavel este pe deplin conştient de aceasta şi demonstrează acest lucru elaborând o metodă pedagogică ce îşi înfige rădăcinile în marele eveniment al convertirii sale pe drumul Damascului.

În sfârşit, celui care doreşte în mod serios „să-l cunoască pe Cristos", Pavel îi indică datoria de a asuma un comportament diametral opus celui precedent. De fapt, îndeamnă să se lase „de purtarea de mai înainte, de omul cel vechi supus putrezirii din cauza poftelor amăgitoare" (4,22-29). Acelaşi îndemn, Pavel îl adresează şi creştinilor din Colose, acolo unde îi invită „să se dezbrace de omul cel vechi împreună cu faptele lui" pentru „a se îmbrăca în omul cel nou" (3,9). În ambele contexte, Pavel indică transformarea radicală a existenţei, exprimată de botez. Printr-o nouă creaţie, realizată în Cristos, omul este condus la adevărata sa umanitate şi, prin ascultare, porneşte spre adevărata şi deplina cunoaştere: în felul acesta ajungem „să-l cunoaştem pe Cristos"! Pavel a învăţat cel dintâi şi, adesea, dă mărturie despre aceasta în scrisorile sale, spunând şi cât l-a constat să rămână fidel acestui standard de viaţă. Pavel a experimentat validitatea metodei sale pedagogice, înainte de toate, pe el însuşi.

Cu o expresie fericită şi emoţionantă, Pavel invită „să nu-l întristăm pe Spiritul cel Sfânt al lui Dumnezeu" (4,30), concept cunoscut deja de profetul Isaia (63,10) şi desigur vrednic de câteva aprofundări. Se pare că putem spune că Duhul lui Dumnezeu dăruit omului este într-un fel condiţionat de comportamentul omului însuşi, fie în bine, fie în rău: „Duhul Sfânt, care învaţă - se citeşte în *Cartea Înţelepciunii* - fuge de vicleşug. Se depărtează de minţile fără pricepere şi este alungat când se apropie fărădelegea" (1,5). De aceea este posibilă zădărnicirea harului primit şi reducerea la nesemnificativă a metodei pedagogice care este în evanghelia lui Cristos. Posibilitate teribilă pe care Pavel nu poate să n-o ia în considerare şi s-o semnaleze destinatarilor magisteriului său.

Dimpotrivă, cei care sunt cu adevărat dispuşi să-l cunoască pe Cristos trebuie „să înnoiască spiritul minţii lor şi să se îmbrace cu omul cel nou, cel creat după asemănarea lui Dumnezeu în dreptate şi în sfinţenia adevărului", adică sfinţenia care vine din adevăr (şi nu aceea pe care, în mod iluzoriu, am putea să credem că vine din acţiunea sau bunăvoinţa noastră): adică este vorba de revelaţia care este centrată pe Isus şi stimulează consensul deplin al omului la acţiunea lui Dumnezeu. În aceasta, Pavel pare să se apropie de teologia lui Ioan.

Acum suntem în măsură să percepem toată pregnanţa expresiei pauline „a-l cunoaşte pe Cristos": desigur că nu este vorba numai de o cunoaştere abstractă sau obţinută numai din auzite. Dimpotrivă, această „cunoaştere" implică experienţa lui, fie ea mijlocită de cuvântul său şi de martorii săi; cere o supunere liberă şi totală faţă de el prin credinţă; comportă voinţa de a trăi în mod conform credinţei pe care o mărturisim; cere fidelitate faţă de cuvântul dat; deschide un drum de asemănare continuă cu cel pe care vrem să-l cunoaştem; promite un bine pe care numai Dumnezeu îl poate da; anticipă o experienţă care are legătură cu paradisul.

Toate acestea fac parte din acea metodă pedagogică pe care Pavel a învăţat-o de la Cristos încă de la începutul drumului său de convertire. De aceea, el este primul care poate spune că l-a cunoscut pe Cristos; acesta este unicul titlu pentru care Pavel ne poate adresa şi nouă acelaşi îndemn.

(După *L'Osservatore Romano*, 9-10 iunie 2008)

**Carlo Ghidelli, arhiepiscop de Lanciano-Ortona**

**Traducere de pr. Mihai Pătraşcu**

Nicolae COSTRUȚ

# Biserica Română Unită din Sălaj în timpul prigoanei comuniste

(II)

De la Liceul „Simion Bărnuțiu” din Şimleu Silvaniei au mai fost arestați şi întemnițați preoții profesori: Simion Chişiu, Gheorghe Silvăşan, Vasile Hossu şi prof. Marius Cuteanu. În 1952, din lotul de preoți care a refuzat trecerea la ortodoxie, alături de Victor Pop din Şimleu şi Teodor Cernucan din Zalha, se afla şi preotul George Guțiu, azi arhiepiscop unit de Cluj. După arestare, aceştia au fost condamnați şi duşi la munci grele, la Canal, în coloniile Castelu şi Poarta Albă, în alte lagăre şi închisori. Aceeaşi soartă a împărtăşit-o şi preotul Ştefan Bota din Lemniu (11).

Un eveniment de mare tragism s-a petrecut în localitatea Valea Hranei, unde preotul Atanasie Oniga a fost împuşcat mişeleşte cu zeci de focuri de armă în casa unui enoriaş. A murit la putin timp după internare în Spitalul din Dej. Întâmplarea a fost descrisă într-un document amplu intitulat „Preotul Atanasie Oniga, martir pentru apărarea religie greco-catolice, a Bisericii Române Unite cu Roma, întocmit de ing. cercetător Gavril Duda, pe baza mărturiilor oferite de Puiu Nicolae Oniga, împreună cu preotul Ilarie Cocoară, Mirce Dobre, Eudochia Bud şi Dumitru Bud. Dintre credincioşii care au sprijinit rezistența greco-catolică din zona Lăpuşului şi din acest sat, 23 au fost condamnați la pedepse cu privare de libertate de către Tribunalul Militar din Cluj (12). Printre martirii sălăjeni ai Bisericii se numără şi preotul Teofil A. Băliban, paroh mai mulți ani în comuna Marca. A fost fondatorul şi redactorul revistei „Flori de crin”, apărută la Şimleu Silvaniei în 1931. Preotul Băliban a fost arestat şi întemnițat la Gherla. De aici a fost dus la închisoarea din Aiud, unde a murit în 1961 (13).

Preotul şi protopopul unit Liviu Trufaşiu, considerat un adevărat părinte sufletesc al românilor din Zalău şi din împrejurimi în cele mai grele momente ale istoriei, în perioada ocupației hortiste a stat doi ani în puşcărie la Budapesta. Imediat după instalarea Guvernului Groza la Bucureşti, a fost din nou arestat şi dus la închisoarea Văcăreşti, timp de 13 luni, pe motiv că ar fi fost național-țărănist, ceea ce nu era nici pe departe adevărat. În acest timp, soția lui a fost scoasă din casă şi din serviciu, deşi avea de crescut trei copii. După eliberarea din închisoare, timp de opt ani nu a fost primit să lucreze nicăieri. S-a mutat mai întâi la Aleşd, iar apoi la Cluj, unde s-a prezentat în audiență la episcop. Acesta i-a oferit următoarea alternativă: ori preot ortodox, ori la munca de jos. *Am ajuns – spune preotul Trufaşiu – „la Iris, cunoscuta fabrică de porțelan. De aici m-am pensionat ca muncitor necalificat (14*). Preoții uniți aflați în clandestinitate: Simion Man, Simion şi Alexandru Mesaroş, ultimul fiind în prezent PSS Alexandru Mesianu, episcop de Lugoj (toți din Baia Mare), Liviu Trufaşiu (din Cluj Napoca), Dumitru Pop (din Oradea), Iulian Cupşa (din Şimleu Silvaniei), călugărul Jiman şi călugărițele Bazilia şi Cecilia (din Gherla) şi mulți alții (15), au jucat un rol deosebit de important în pregătirea Bisericii pentru momentul ieşirii sale la lumină.

După 1 decembrie1948, cei mai mulți credincioşi uniți au frecventat în continuare bisericile lor. Trecerea la ortodoxie s-a făcut în majoritatea cazurilor prin metode violente, prin şantaj şi constrângere. În multe localități trecerea la ortodoxie s-a făcut şi fără consimțământul nimănui, nici măcar a preoților, considerându-se că de acum majoritatea credincioşilor au acceptat această stare de fapt. Mai trebuie menționat că mulți dintre preoții şi credincioşii uniți, care la început au acceptat trecerea la cultul ortodox, şi-au retractat această opțiune, fie în ascuns fie pe față, păstrând cu sfințenie identitatea ritului, tradițiile şi devoțiunile practicate în Biserica Greco-Catolică. În multe parohii în care au fost numiți preoți ortodocşi tineri, credincioşii le-au cerut noilor veniți să nu schimbe tradițiile, rugăciunile şi cântecele, ci acestea să rămână aşa cum au fost lăsate de înaintaşii lor. Identitatea cultului greco-catolic şi unele tradiții s-au păstrat în cele mai multe biserici transformate în lăcaşuri de cult ortodox, până pe la mijlocul anilor 60. Amintim în acest sens: păstrarea rugăciunii *Sfântului Rozariu*, a postul şi devoțiunilor către *Sfântui Anton*, *Calea Sfintei Cruci* sau salutul creştinesc *Lăudat să fie Isus!*

Dar nu peste tot s-a întâmplat acest lucru. După schimbarea sau pensionarea foştilor preoți şi mai ales a protopopilor greco-catolici, noii protopopi ortodocşi au urmărit cu obstinație slavizarea textelor liturgice, interzicerea devoțiunilor, scoaterea din lăcaşurile de cult a icoanelor şi statuilor cu Calea Crucii şi a celor care reprezentau sfinți catolici, iar în unele cazuri, chiar şi a băncilor, a tot ceea ce amintea de greco-catolicism. Ca o reacție la aceste noi atitudini, micile comunități de credincioşi greco-catolici au fost nevoite să supraviețuiască aşa cum puteau. Sfintele Liturghii se desfăşurau în ascuns, în locuințele unor preoți sau credincioşi uniți sau în alte locații numai de ei ştiute. În oraşele şi localitățile în care erau biserici romano-catolice, mulți credincioşi uniți le-au frecventat. La Zalău, printre cei care ascultau duminica şi în sărbători o *messa* în limba română amintim pe: Ecaterina Gudea, Maria Cărpinean, Augustin Bujor, Zoe şi Mircea Olah, Traian Filip, Lucia şi Nicolae Oşorheanu, Traian Ioan Pop, Carolina şi Augustin Cigan, Teodor Sabău, Veturia Pişcorean, Ileana Pintea, Alexa Hendea, Cornelia Oros, Aneta Labău, Livia Man, Valeria Pop, Maria şi Ştefan Săucan; preoții: Grigore Ardelean, Teodor Tarcisiu Roman, Ioan Aciu şi numeroşi alți credincioşi, care au constituit nucleul de bază la reînființarea, după 1989, a primei parohii române unite. Preoții greco-catolici clandestini din Sălaj au ținut în permanență legătura cu episcopii şi confrații lor din țară. Au organizat întâlniri şi activități secrete la Şimleu, la Zalău şi în alte localități. Au fost pregătiți şi hirotoniți preoți (Iulian Cupşa (16) şi Ioan Marian Crişan), care aveau să aibă un rol deosebit de important, după 1989, în organizarea şi desfăşurarea activității în Parohia *Sfânta Familie* din Zalău şi la zidirea noului lăcaş de cult.

(11) Ioan M. Bota, *Istoria Bisericii Universale şi a Bisericii româneşti,* Cluj-Napoca, 1994, p. 333-334; (12) Anton Moisin*, Istoria Transilvaniei,* Vol. III, Sibiu ,1999, p.347; (13) Alexandru Rațiu, *Biserica furată,* op. Cit. , p.120; (14) Constantin Mustață, *File din Biblia Transilvaniei*, Cluj-Napoca p.92; (15) Mircea Ardelean, op. cit. , p. 61-62; (16) Mircea Ardelean, op. cit. , p. 59.

Nicolae TĂUTU

# Francisc Hubic – Liturghiile

(VI)

În 5-7 octombrie 1934 este Congresul General al AGRU la Lugoj şi sfinţirea picturii catedralei greco-catolice. La congres au participat episcopii Valeriu Traian Frenţiu de la Oradea, Iuliu Hossu de la Cluj-Gherla, Alexandru Rusu de la Baia Mare şi Alexandru Nicolescu de la Lugoj. În 7 octombrie, duminica, soseşte cu trenul regal Carol al II-lea, întâmpinat la gară de prim-ministrul Gheorghe Tătărescu, Inculeţ – ministrul de interne, Alexandru Lepădatu – ministrul Cultelor, Valer Pop – ministrul de stat. De la gară cortegiul s-a îndreptat spre Catedrala ortodoxă unde s-a oficiat un *Te-Deum*. A dat răspunsurile corul parohiei dirijat de Ion Vidu, apoi la Catedrala Greco-catolică s-a oficiat Liturghia solemnă cu ocazia inaugurării picturii bisericii. Răspunsurile au fost date de corurile de la Lugoj, Cluj şi Oradea. La această Liturghie s-a remarcat corul cu orchestră al catedralei noastre din Oradea, care a dat răspunsurile, conform organizării, de la „*Cuvine-se cu adevărat*" până la finalul Liturghiei. Regele şi anturajul său au fost impresionaţi de frumuseţea melodiilor şi a interpretării încât a întrebat: „*Ce cor cântă?"* S-a răspuns: „*Corul Unirea de la Oradea.*" După liturghie a urmat la orele 13 în sala mare a prefecturii un banchet la care au participat peste 150 de invitaţi. Regele a cerul prefectului să modifice protocolul oficial al banchetului, astfel ca pictorul bisericii catedrale greco-catolice, N. Simionescu, şi dirijorul corului „*Unirea*" să fie aşezaţi în stânga şi dreapta lui, în semn de apreciere. Cererea suveranului a fost executată imediat. Cu această ocazie regele a invitat corul „*Unirea*" la Bucureşti, la Radio difuziune „*să-l audă toată ţara*", propunere care s-a realizat în anul următor.[1]

La Bucureşti, maestru Hubic şi corul „*Unirea*" din Oradea au fost invitaţi de Radio difuziunea Română în zilele de 18-19 iunie 1935 să concerteze în capitală la Radio şi la Sala Dalles. Cu această ocazie s-a oficiat şi Liturghia solemnă, în prezenţa unui public numeros în biserica Institutului „*Notre Dame de Sion*", de către P.S.S. Valeriu Traian Frenţiu, şi de numeroşi canonici, protopopi şi preoţi din Oradea şi Bucureşti, în prezenţa nunţiului apostolic Valerio Valeri şi a Arhiepiscopului romano-catolic de Bucureşti, Alexandru Cisar. Credincioşii prezenţi au fost impresionaţi de „*splendoarea unei Liturghii româneşti celebrată la altar deschis, o rânduială minunată a unui sobor impunător de preoţi, neascunsă de nici o stavilă iconografică, de o Liturghie cântată într-o biserică parcă anume clădită pentru un cor bun.*" „*Da, au fost două ore de adevărată ieşire din lut. Ceea ce s-a cântat acolo este cu desăvârşire nou în muzica religioasă românească.*"

„*Multă mişcare în muzica maestrului Hubic. Muzica întreagă este străbătută de viaţa noastră de acum, trăită de noi aici… frământă gândirea care dispune inimii să deschidă o redare fidelă interpretarea cea mai adecvată a fiecărui moment la Liturghiei.*" „*Auzeam pe cineva spunând că este întâia dată în viaţa lui când a auzit un adevărat «*Hristos a înviat*», prin acea voce de triumf care caracterizează într-adevăr învierea Mântuitorului.*"[2] Şi un „*Bucureştean*", autorul articolului suspină: „*Doamne, ce bine ne-ar veni nouă aici un maestru Hubic şi un cor «*Unirea*». Maestrul a fost invitat şi s-a achitat de sarcină. Noi îl vrem al nostru… Corul «*Unirea*» trebuie să completeze revelaţia ce ne-a făcut de data aceasta cu pregătirea unui alt concert, care trebuie să-l întreacă pe cel dintâi, doar în privinţa numărului ascultătorilor. Vrem tălnicirea pe mai departe a unor înalte sentimente pe care le considerăm rupte din sufletul neamului, dar care se cer şlefuite, catalogate şi rânduite în rafturi curate, de dragoste şi adevăr.*"[3]

Prin aceste prestigioase manifestări de la Bucureşti, maestrul şi corul *Unirea*, au dovedit că sunt *„suflet din sufletul neamului*" şi-i cântă simţirea creştină într-un mod original.

Ajuns la nivel înalt al puterii de creaţie şi de interpretare se impun câteva considerente.

Prin manifestările de până acum, din anii 1933, 34 şi 35 maestrul şi corul „*Unirea*" au ajuns la apogeu, la plenitudinea afirmării potenţialului artistic de până acum.

Este cea mai fructuoasă şi cea mai prestigioasă perioadă din activitate atât la nivel naţional cât şi la cel internaţional. Sunt consideraţi: corul şi dirijorul cei mai buni din ţară, apreciaţi de muzicologii români şi străini; invitaţi să concerteze în Franţa şi Germania şi în alte ţări, un cor reprezentativ pentru ţară.

Ceea ce au remarcat toţi, muzicologi şi credincioşi, a fost originalitatea muzicii corale bisericeşti. Compozitorul şi-a exprimat ideile şi sentimentele în mod specific lui. N-a avut un compozitor preferat pe care să-l imite, şi-a exprimat într-un mod propriu acestea, trecute prin filtrul persoanei autorului care s-a identificat cu ele. Aşa se explică audienţa mare în lăcaşurile de cult sau în sălile de concerte unde au fost prezentate publicului care l-au ascultat şi apreciat. Edificatoare este observaţia genialului nostru maestru George Enescu: „*Părintele Hubic eşti mai fericit decât mine pentru că ai creat un lucru frumos pentru popor.*", referindu-se la creaţia liturgică.

Muzica maestrului Hubic este specific românească. Atât în Liturghii cât şi în Slujba Patimilor şi Prohodul Domnului, fragmente din care s-a prezentat

(continuare în pag. 8)

(urmare din pag. 7)

şi la concertul din Sala radio care a durat o oră, audiat de întreaga țară şi la cel din sala Dalles care a durat două ore, trăite pe aripile spiritului, Slujba şi Prohodul evocau o veritabilă înmormântare românească, cu tot ce cuprinde: tânguirea celui lovit de soartă care ştie să-şi stăpânească durerea, evocarea alaiului funebru cu carul tras de boi, cu cântări funebre care exprimă durerea greu stăpânită a membrului familiei celui dispărut.

Muzica exprimă nu numai durerea ci şi bucuria învierii, în „*Cristos a înviat*" care spre deosebire de compozițiile altor autori are meritul de a exprima sentimentul de triumf al vieții asupra morții aşa cum trebuie să dea vieții noastre de acum, trăită de noi, aici cu bucurii şi cu şi dureri, cu îndoieli şi certitudini, care frământă gândirea, exprimă simțirea noastră actuală. De aceea ne este dragă pentru că este contemporană cu noi, cu fiecare în parte şi cu noi toți.

Unde au fost cântate? Peste tot unde a fost invitat, în țară sau străinătate. A executat fie Liturghia completă, fie fragmente din ea, sub formă de concert. Cele mai impresionante şi mai numeroase le-a interpretat în catedrală, în cadrul Liturghiilor arhiereşti cu tot ansamblul coral mixt sau bărbătesc, *a capela* sau cu orchestra şi solişti. Acestea au avut o mare influență asupra auditorului dar şi al coriştilor şi orchestranților. În unele momente solemne numărul lor depăşea 60 de persoane, iar al orchestrei de 40, deci un ansamblu de circa 100 de membri. Cu un astfel de ansamblu, foarte atent instruit, cizelat până la cele mai mici detalii, era firesc să aibă un impact major asupra credincioşilor.

Aşa au fost cele cu ocazia aniversării a 150 de ani de la înființarea eparhiei noastre (în 1927), cele cu ocazia congresului AGRU din 1931 de la Oradea, cele cu ocazia aniversării a 25 de ani de episcopat şi a 60 de ani de viață a episcopului martir Valeriu Traian Frențiu, din 1938 la 40 de ani de preoție.

Au fost cântate pentru prima dată Liturghiile cu orchestră la Beiuş în 1920 şi în anii următori până la transferarea sa la Oradea, în 1924. În 1928 cu ocazia centenarului liceului „*Samuil Vulcan*" a fost interpretată Liturghia cu corul mixt şi orchestra în asistența a doi miniştri, a generalului Berthelot, a episcopului şi a unui numeros auditoriu, încântați de frumusețea melodiilor şi a interpretărilor care pot fi auzite numai în oraşele mari din Occident.

Au fost cântate la Lugoj în 1934 cu ocazia sfințirii picturii bisericeşti catedrale. De asemenea, la Bucureşti, în biserica „*Notre Dame de Sion"* în 1935, în biserica Domnița Băleasa.

În străinătate, cu ocazia pelerinajului, cu un grup mic dar valoros, de numai 20 de coriști cu dirijor cu tot, a uimit asistența prin interpretarea măiastră a Liturghiilor din biserica Universității din Budapesta, din Basilica San Marco din Veneția, din Domul din Florența, dar mai ales din Basilica San Pietro din Roma şi biserica Armeană, la mormântul episcopului martir Inocențiu Micu-Klein.

Aceste Liturghii solemne au fost triumful creației şi interpretării compozitorului şi dirijorului Francisc Hubic. Ele au entuziasmat nu numai credincioşii care au asistat, pelerini români, dar şi străini: italieni, francezi, germani, şi cari muzicieni reputați: F. Boghem – Italia, directorul unei Şcoli Superioare de Muzică din Germania.

Liturghiile compozitorului s-au cântat la Viena, Paris[4], Veneția, Florența, Roma, Padova, Milano.

În octombrie 1936, deci din plină glorie şi creație, compozitorul primeşte o fotografie, format de coală ministerială cu membrii corului Bisericii române greco-catolice *Sfântul Mihail* din oraşul Aurora, statul Illinois, SUA, cu mențiunea: „*În semn de admirație şi recunoştință față de marele compozitor a Sfintei Liturghii ce am învățat-o acum şi peste Ocean, trimitem Rev. Părintelui Francisc Hubic din Țară acest modest semn al mulțumirei noastre, şi ca amintire fotografia noastră şi o iscălim primii membri ai corului bisericii române greco-catolice Sfântul Mihail din Aurora, statul Illinois, America de Nord. Semnează Rev. Vasile Marchiş paroh*". Data 28 octombrie 1936 şi membrii corului.

Interesant cum semnează: John Balint, Veronica Balint, George Kish, John E. Kish, Florence Kish, John Precup, Helen Olah şi John Olah, Mr. John Papp, John Demeter, Silvia Kuk, Ioan Luca Chiş, August Mester şi Florance, Emma şi Ioan Corondan, ş.a., în total 51 de coriști cu dirijorul care are bagheta, şi parohul. De remarcat că doi au viori, deci interpretează liturghia pentru cor şi orchestră. După nume unii sunt soț şi soție.

Recunoaşterea marilor merite în promovarea muzicii sale este apreciată prin trei distincții regale: prima este medalia *Bene merenti* acordată maestrului Francisc Hubic în grad de cavaler. Pe verso menționează: *Carolus I Rex Romaniae*, acordată probabil în 1913 când compozitorul se află în Bucureşti, după publicarea Liturghiei din 1912. Pe o ilustrată trimisă de compozitorul D.G. Kiriac lui Francisc Hubic, se menționează: *Domnului părinte Hubic, în amintirea zilelor petrecute în Bucureşti 11 aprilie 1913*. Se păstrează în arhiva familiei Hibic.

A doua este acordată de regele Ferdinand în 1 Februarie 1924, prin care se acordă medalia *Bene merenti* clasa a II-a.

A treia distincție regală este acordată de regele Mihai I, prin care îl numeşte membru al Ordinului Coroanei României în grad de ofițer, 16 aprilie 1930. În numele regelui semnează cei trei membri ai Locotenenței regale Principele Nicolae, Patriarhul Miron Cristea şi C. Sărățeanu. (va urma)

[5] *Vestitorul* din 15 octombrie 1934; [6] *Vestitorul*, an XI, nr. 12, p. 90; [7] idem
[8] *Vestitorul* din octombrie 1933

# Iubire şi speranţă pentru copiii bolnavi

În perioada 13-15 noiembrie 2008 a avut loc a XXIII -a Conferinţa Internaţională a Medicilor Catolici, organizată la Vatican în Noua Aulă Sinodală de către Consiliului Pontifical pentru Pastoraţia Sănătăţii. Tema abordată a fost „Asistenţa pastorală în tratarea copiilor bolnavi". La acest eveniment au participat peste 450 de reprezentanţi din aproape 100 de ţări. România a fost reprezentată de Dr. Gheorghe P. Gheorghe, Filiala Deva AMCR din parohia „Imaculata" Deva, Eparhia Greco-Catolică de Lugoj.

ES. Cardinalul Lozano Barragán, preşedintele Consiliului Pontifical a amintit că în fiecare an sunt peste patru milioane de nou născuţi care mor în primele 26 de zile ale vieţii. Sarcina pastorală este aceea de a susţine sub aspect spiritual, prin sacramente şi rugăciuni copiii bolnavi.

Orientarea Cuvântului lui Dumnezeu spre o adecvată îngrijire a copiilor bolnavi înseamnă înainte de toate a înţelege cauzele unor profunde suferinţe şi boli: conflictele armate, sărăcia. Trebuie subliniat că mortalitatea infantilă este de 9,7 milioane de decese pe an. Biserica are responsabilitatea nu numai de a asista, dar şi de a forma credinţa copiilor bolnavi. Obiectivul este de a face să devină tot mai eficientă acţiunea desfăşurată de misionari, congregaţii călugăreşti şi dieceze. Îngrijind copilul bolnav îi salvăm viaţa şi îl facem capabil să edifice o lume mai bună, plină de lucrurile minunate pe care Domnul ni le dăruieşte. Situaţia este alarmantă şi în ţările bogate, unde un copil din şase trăieşte sub pragul sărăciei. Comerţul sexual, pedofilia, violenţa în şcoli, crimele şi bandele organizate sunt fenomene în expansiune. A fost difuzat şi decalogul de asistenţă integrală a copilului bolnav, care subliniază necesitatea să se supună adevărului ştiinţific si ca nu există condiţionări determinate de rasă, naţionalitate sau religie. În spitalele de pediatrie a subliniat ES. Episcopul José Redrado secretarul aceluiaşi Consiliu este nevoie de exprimarea darurilor spirituale de:iubire, bucurie, pace, răbdare, bunăvoinţă, bunătate, fidelitate, blândeţe, stăpânire de sine.

Se ştie că structurile Bisericii sunt în prima linie în asistenţa bolnavilor, fie copii sau adulţi Biserica este partenerul principal al tuturor guvernelor şi are în lume sute de mii de centre de asistenţă sanitară.

Participanţii au fost personalităţi ecleziale şi medicale, reprezentanţi ai religiilor iudaică, budistă, hinduistă, islamistă într-un dialog interreligios pozitiv pe această temă. Conferinţa s-a încheiat prin primirea în audienţă la Sanctitatea Sa Papa Benedict al XVI-a, în Sala Clementină, unde a ţinut un discurs şi a acordat binecuvântarea apostolică participanţilor.

Câteva orientări arătate: „aspectele de sănătate şi umane nu trebui separate. Fiecare instituţie de sănătate are datoria de-a oferi maximum de competenţă şi umanitate. Persoana bolnavă, în special un copil, înţelege în mod deosebit limbajul tandreţii şi al iubirii, exprimat prin slujire cu răbdare si generozitate".

Plină de grijă, alimentată de credincioşi în dorinţa de a manifesta aceeaşi predilecţie pe care Isus a simţit-o pentru cei mici. Atenţie specială trebuie acordată familiei copilului, asigurând o comunicare constantă cu aceasta, având în vedere impactul emoţional datorat bolii şi tratamentelor la care este supus copilul, adesea deosebit de invazive. Motivaţia oricărei intervenţii medicale trebuie să fie „adevăratul bine al copilului cu respectarea demnităţii lui ca fiinţă umană individuală, cu drepturi depline".

Papa a făcut un apel la echilibru atent între „insistenţă şi renunţare" în terapiile copiilor grav bolnavi. A arătat că „aceşti mici pacienţii au nevoie de cantităţi speciale de iubire. **„Maxima debetur puero reverentia" -** „Copilului i se datorează cel mai mare respect", Benedict al XXI-lea a citat aceasta maximă antică afirmând că, „Biserica nu-i uita pe aceşti fii ai săi mai mici". Sfântul Părinte a spus ca simte o puternică îndatorire de a invita la acordarea unei atenţii majore acestor fraţi ai noştri pentru ca mulţumită solidarităţii noastre comune să poată privi viaţa cu încredere şi speranţă.

**Gheorghe P. GHEORGHE**

# Sărbătoare şi bucurie spirituală la Delani

Odată cu Sărbătoarea Naşterii Mântuitorului Parohia Greco-Catolică Delani s-a îmbrăcat în haina luminoasă a bucuriei Naşterii Celui care şi-a asumat chipul omenesc pentru ca noi să ne asumăm „viaţa Sa divină" prin umilinţă şi iubire.

Deşi Isus este Dumnezeu „adevărat din Dumnezeu adevărat", de la Sfânta Fecioară El a învăţat să vorbească, să fie sensibil şi atent cu cei din jurul său iar de la tatăl său adoptiv şi-a însuşit deprinderile de a fi umil şi muncitor. Într-un cuvânt, imaginea Sfintei Familii este imaginea Bisericii din toate timpurile.

Urmând acelaşi model, Parohia Delani, pe lângă faptul că la primit pe Pruncul Isus care s-a născut, ea a primit şi pe copii care au descoperit în Taina Sfintei Euharistii bucuria de al întâlni şi descoperi în mod tainic pe Domnul, împărtăşindu-se cu Trupul şi Sângele Domnului.

Liturghia din 25 Decembrie 2008 va rămâne pentru aceşti mici îngeraşi în memorie şi cu siguranţă alături de familiile lor, vor transforma întreaga lor viaţă într-o „Liturghie" continuă, prin care îşi vor întări credinţa, speranţa şi iubirea la „şcoala lui Cristos şi a Maicii Domnului". La sfârşitul Sfintei Liturghii aceiaşi copii au pregătit un program de colinzi şi poezii pentru a cinsti venirea Pruncului Isus. Şi, aşa cum este obiceiul, la sfârşitul momentului de cântec şi poezie moşul a adus cadouri pentru ei.

**Pr. Florin SELEGEAN**

*Ioan F. POP - 50*

# „Scriu din ruşinea de a nu mă fi născut doar pentru a avea de unde muri”

**- Te invit, pentru început, la o rememorare a toposului şi a amintirilor din care vii.**

- Onto-logic vin de nicăieri şi mă îndrept, cu exactitate, spre niciunde. Bio-logic vin din satul Fizeş, comuna Sîg, judeţul Sălaj. Creştineşte vin dintr-un pămînt celest şi nădăjduiesc să mă îndrept, după puteri, spre cel care m-a făcut posibil. Apoi mai vin, tot vin din magma amintirilor mele, care mă năpădesc precum ierburile o casă pustie. Vin dintr-o casă de ţărani modeşti în care bunica *dialoga* colocvial cu Dumnezeu. Iar eu, la vacă, îi ţineam zilei de urît cu cîte o carte în mînă. Ce mai, vin dintr-o altă … lume. Lume din care am plecat şi în care aproape că nu mai ştiu să mă întorc.

**- La ce vîrstă şi în ce condiţii te-ai luat cu viaţa de piept?**

- Viaţa m-a luat brutal de piept înainte de a mă lua, prieteneşte, de mînă. Eu nu am apucat să o mai iau, pentru că mi-a scăpat şi îmi scapă mereu printre degete. E drept – deşi nu doresc să insist -, că viaţa nu prea m-a răsfăţat. Dar nu vreau să cad în melodramă. Viaţa este, uneori, precum o pagină goală. Poţi sau nu să faci ceva cu ea doar cu umbra serafică a unor cuvinte? Viaţa este, în bună măsură, doar ceea ce vrem noi să fie. Şansă sau ratare. Poltronerie sau destin. E bine, totuşi, că în timp ce trăim viaţa pe apucate, aproximativ, ştim cu toţii, în compensaţie, să murim perfect. Viaţa nu este decît partea *văzută* a morţii, preambulul sonor al acesteia. Vai de cei pe care viaţa nu-i ia niciodată de piept, ci îi pupă doar plictisită pe creştet.

**- În ce împrejurări ai pus pentru prima dată mîna pe condei? Ţi-a dat cineva vreun impuls?**

- Pe condei am pus mîna tîrziu, pe la douăzeci de ani, cu sfială şi cu multă teamă. Mai întîi am pus mîna pe pagina de carte. Sufletul meu a primit cartea, de timpuriu, ca pe un dar sacru. Concret, am debutat cu poeme în revista *Familia.* Debutul editorial s-a petrecut la Editura Dacia (unde am fost invitat să public), în anul 1994. Pe mine m-au făcut scriitor, atîta cît sînt, plictiseala şi singurătatea. Plictiseala rustică (statul la vacă) şi singurătatea urbană (neputinţa de a mă regăsi în mine şi în cei din jur). Imaginaţia bătătorită, orizontul nemărginit al libertăţii interioare, cu destinul deschis spre cele patru puncte cardinale, iată o bună *materie* din care poate porni patima care se cheamă scris. Restul îţi aduce, la pat, viaţa. Trebuie să recunosc că, de la o anumită vîrstă, modelul meu în imediat (în sensul apropierii), a fost eseistul şi filosoful Radu Enescu. M-au sedus definitiv erudiţia lui, cultura impresionantă, patosul şi anvergura ideatică. Nu în ultimul rînd umorul său rafinat, comportamentul ludic. Vocaţia aristocratică a *risipirii*. Se simţea sigur şi ferm doar în tărîmul culturii, al filosofiei. Înafara acestora era un om surprinzător de fragil, de nesigur. Şi uimitor de singur. Părea, deseori, că mai mult îşi *joacă* existenţa decît o trăieşte pur şi simplu. Era dotat cu cea mai profundă inteligenţă pe care am întîlnit-o. Modelele mele în *absolut* au fost şi sînt mai multe: poeţi şi filosofi excentrici, nihilişti şi abisali. Toţi cei care fac din cultură, filosofie şi credinţă trăirea lor ultimă. Impulsul în scris mi l-a dat faptul că nu-mi prea găsesc locul şi rostul în lume. Nu prea ştiu să răspund urgent la apelul presant al vieţii şi al morţii. Ca atare înşir, sub forma cuvîntului, toate aceste neputinţe pe hîrtie. În speranţa că, augustinian vorbind, mă voi putea întîlni cîndva cu mine însumi.

**- Se spune că gazetăria este un exerciţiu bun pentru un scriitor, cu condiţia să se lase de ea la timp. Ai fost şi gazetar, ca atare care este opinia ta?**

- Dacă eşti scriitor adevărat, e bine să te laşi de gazetărie (mai ales de cea actuală) încă înainte de a te apuca. Gazetăria a devenit acum doar semidoctism gonflat, telegenie a neantului, groapă defulatorie a naţiunii. Scopul conştient/inconştient al presei actuale e să surprindă cu *profesionalism* tîmpenia şi să rateze amatoristic esenţa. Bine că mai există firave excepţii. Am lucrat mai mulţi ani în presa săptămînală, dar gazetar cu adevărat nu cred că am fost niciodată. Consider că am făcut tot timpul (cu modestia de rigoare) gazetărie de scriitor. Una încărcată de un anumit patos al idealităţii, de o anumită fervoare morală. Trebuie să recunosc totuşi că gazetăria din anii ’90 mi-a procurat un anumit sentiment recuperator al libertăţii. Al redimensionării fictive a unui trecut care ne apăsa ca o lespede. Am crezut, pentru o clipă, că pot re-inventa lumea din cuvinte. Am crezut, cu naivitate, că adevărul, valoarea, credinţa ne vor modifica iremediabil, ne vor face mai buni. Am crezut şi cred în cultura *lucrătoare.* În virtuţile dialogului. În bunul-simţ minimal. Am crezut că talentul, o bună cultură nu lasă veşnic carente caracterul, morala. Am crezut…

**- Ai publicat cîteva cărţi, ai un condei încercat, după cum s-a pronunţat critica literară. De ce mai scrii? Ce motivaţii interioare mai ai?**

- Din cărţile scrise pînă acum am publicat doar trei. Altele, mai vechi, mai noi, aşteaptă anul, ziua, clipa. Nu mă grăbesc. Nu vreau să bruschez posteritatea. În legătură cu afirmaţia „condei încercat”, rămîne să mai vedem. Scrisul nu e decît încercare şi iar încercare. Aici doar eşecurile sunt garantate. Succesele sunt întotdeauna relative. Eu scriu şi re-scriu pînă mă scriu cuvintele pe mine. Apoi tac (în scris) o vreme, după care o iau de la capăt. Scrisul e dovada cea mai elocventă că nu avem un rost prea sigur în lume. De aceea îl construim din biete cuvinte. Îl înfrumuseţăm pînă la disperare. În ceea ce mă priveşte, scriu cu credinţa că Dumnezeu ştie citi. Apoi, mai scriu pentru a afla cîte ceva despre *ego*-ul abscons,

(continuare în pag. 11)

(urmare din pag. 10)

despre abisurile şi fobiile sale. Scriu pentru a aproxima alteritatea îndepărtată a aproapelui. Scriu pentru că sufăr congenital de un deficit de existenţă. Scriu pentru că uneori mi-e frică de viaţă. Scriu pentru că nu pot urla convingător. Scriu pentru că mi-a crescut o mînă direct din creier. Scriu cu semne şi sensuri bizare pentru că sufletul meu a început să şchiopăteze din cauza unui trup mult prea strîmt. Nemaiputînd locui în el, neputîndu-l nici părăsi, picură monoton în căuşul abisului interior. Şlefuieşte pereţii unei singurătăţi rătăcite în lume. Strigă în nesfîrşite muţenii, pus fiind, datorită fenomenului numit fiinţă, la discreţia sadică a timpului. Scriu pentru a verifica şi răs-verifica dacă acestor entităţi atît de intime şi atît de străine le mai pot spune senin şi inconştient: *eu.* Scriu pentru că doar în acest fel îmi pot anula radical şi definitiv iluzia existenţei, darul ei fermecător şi otrăvit. Înnegresc hîrtia din orgoliul nemăsurat de a numi *nimicul* cărnii şi al sufletului – *viaţă*. Din frica de a da ordinul final al capitulării. Scriu din ruşinea de a nu mă fi născut doar pentru a avea de unde muri. Scriu tot mai motivat pe măsură ce-mi lipsesc motivele…

**- Te revendici de la o anumită generaţie de scriitori? Accepţi ideea de înregimentare într-un anumit curent literar?**

- Din punctul de vedere al generaţiei, sînt un orfan literar. Nu am pe nimeni în spate. Nici alături. Mă revendic doar de la slăbiciunile mele. Fac comerţ cultural mai mult cu morţii. Scrisul meu e de om singur, hăituit. Cu o vorbă kierkegaardiană, sînt un scriitor total „privat". Scriu doar despre mine şi lumea mea imaginară. Îmi repugnă profund scrisul la grămadă, generaţia de asalt, cumetriile veroase. *Părinţii* mei literari nu sînt din această lume. De aceea sînt un marginal care îşi cultivă metodic marginalitatea. În scris, ca şi în faţa lui Dumnezeu, fiecare este singur. Nu scriu pentru bani (din păcate), nu scriu pentru comodităţi sociale, nici pentru cucoane amorezate de stele. Scriu de amorul existenţei, de dragul libertăţii şi tristeţii pe care le promite. Scriu ca şi cum aş planta un pom direct în cer. Scriu pur şi simplu, după care pot fi liniştit înregimentat în orice, cu minima condiţie să fiu citit. Aici putem sta liniştiţi, avem destui căprari care să se ocupe de înregimentări mai mult sau mai puţin literare. Din păcate, sistemul critic, acela care ar trebui să facă adevăratele *înregimentări* în curentele şi ierarhiile literare, s-a de-profesionalizat, a coborît la nivelul de bîrfă şi coterie. Literatura, indiferent de curent, există doar atîta timp cît are valoare şi cît există cineva care poate înţelege şi valida această valoare. Restul este circ pe teme literare. Provincialism păgubos. O imensă tristeţe.

**- Ce înseamnă pentru tine lectura? Crezi că astăzi mai există destui oameni care zăbovesc serios asupra unei cărţi?**

- Pentru mine, spus cinstit, lectura a devenit manifestare metabolică, mod de a fi, digestie metafizică. Pe mine m-au născut, parţial, şi cărţile. Sînt oarecum *fiul* lor din flori. Aş putea, probabil, renunţa la scris, în condiţii extreme, dar la citit – niciodată. Sună uşor patetic, dar nu am ce face. Scrisul nu e decît o funcţie *secundară* a cititului. Cred doar în scriitorii cu lecturi fundamentale. În cei care citesc mult, scriu puţin şi publică şi mai puţin. În cei care evoluează de la o *disperare* la alta. În cei care nu mimează competenţa, ci chiar o au. Cazul poeziei. Dintr-o purtătoare iniţială de gînd mai mult sau mai puţin filosofic, a ajuns un fel de femeie de serviciu a realităţii. Prea multă lume se crede capabilă s-o pună să dea cu mătura prin ungherele metaforice. Sînt prea mulţi cei care vor să călărească poezia în numele ideii stupide că „tot românul s-a născut poet". Detest scrisul ipocrit-lucrativ din care se poate ieşi boiereşte la pensie. Scrisul adevărat nu pensionează. Scrisul adevărat *ucide*. Eu scriu doar din neputinţa de a putea citi (mai) tot timpul, din imposibilitatea de a putea medita gratuit pe marginea lumii. Astăzi, din păcate (o ştiu şi din experienţa universitară), se citeşte puţin şi prost. Se urăşte vîrtos, în schimb, cultura înaltă. Sînt detestaţi, mai discret sau mai abrupt, toţi cei care menţin un nivel autentic, maximal al cititului şi al scrisului. S-a ajuns chiar la paradoxul că nu prea citesc nici cei care scriu. Unii nu citesc pentru că nu doresc să-şi conturbe ignoranţa, vidul interior. Nu doresc să afle cât de goi sînt spiritual. Sau, mai grav, se citesc leşinaţi de admiraţie doar pe ei înşişi.

**- Mai sunt destui care, mai ales gazetari, înainte de a învăţa să citească, au început să scrie.**

- Din păcate... Şi nu doar gazetari. Dar nu cred că merită să mai risipim timpul şi hârtia cu asemenea ipochimeni. Finalmente, pentru mine cititul este singura scuză pentru faptul că scriu. Chiar pentru faptul că exist…

**- Ce înseamnă, ca atare, pentru tine poezia, filosofia?**

- Poezia? Palma mea de paradis pe care ţopăi uneori entuziast, alteori stingher. *Bucata* mea de etern pe care o trădez cu *mărul* oprit al cuvintelor. Poezia mă ajută să stabilesc o relaţie personală cu timpul, cu ne-timpul. Mă ajută să pun în el mai mult decît încape la un moment dat. Timpul *tace* complice şi trece (iată o frumoasă banalitate). Trece prin mine ca o schijă de obuz, lăsîndu-mi în dar riduri şi trecătoare aduceri aminte. Amintirea ca scris, scrisul ca amintire. Scrisul ca amintire a ceea ce nu sînt şi nu voi fi. Scrisul de-scrie *exact* ceea ce niciodată nu voi putea fi. Citesc surîzător, scriu cu teamă, exist tot mai mult cu… procură. Scriu poezie (deşi nu ştiu dacă mai scriu) pentru că nu pot crede tot timpul. Şi atunci încep să *cred* poetic. Cu adevărat, poezia nu trebuie scrisă, ci inventată. Poezia *tare*, autentică, duce aproape obligatoriu la filosofie, la credinţă. Orice formă profundă de poeticitate poartă în structura sa intimă un *gînd* filosofic, sacralitatea. Gîndirea însăşi este *poetică* în substanţa sa. Gândirea *gîndeşte* poetic. Existenţa se împlineşte doar cu adaosul său transcendental de poeticitate. Deşi poetul mai moare din cînd în cînd, poezia nu moare, ci continuă să-i perpetueze o parte uitată a vieţii, o dimensiune nedusă pînă la capăt. Ea rămâne să-i *trăiască* neîmplinirile, o parte ocultată a destinului, să-i perpetueze anamnetic o *mască* ştiută şi neştiută a fiinţei. Rămîne să umple un gol cu *trupul* obosit şi îmbătrînit al cuvintelor. Să ne facă mai bogaţi cu o singurătate, cu un ecou, cu o iluzie. Poezia (scrisul) nu vorbeşte doar despre autor, ci, într-un anume sens, vorbeşte despre tot şi despre toate prin gura pustie

(continuare în pag. 12)

(urmare din pag. 11)

a acestuia. După cum va *tăcea* doar cu asentimentul, cu complicitatea şi indiferenţa noastră. Nu există filosofie importantă care să nu fie străbătută de un fior poetic. Iar omul, aşa după cum a spus-o tot un poet, locuieşte poetic lumea. „Destinul lumii – spune, de această dată un filosof -, se vesteşte în poezie". Filosofia nu e decît *poezia* ultimă.

**- Nu ţi se pare că parcurgem o perioadă de decadenţă în artă, literatură?**

- Lumea însăşi a devenit o *decadenţă* tot mai agreabilă. Unii îşi fac din decadenţa cotidiană chiar o profesie. Devin rentieri ai decadenţei. Cultura, în contrast cu viaţa, se naşte din propria decadenţă. Şansa culturii, a gîndirii a fost aceea că ele nu prea au avut niciodată şanse. Merg victorioase din neşansă în neşansă. Literatura este victoria asumată a unor eşecuri personale. Izbînda unei aparente inutilităţi. Personal, cred în scrisul pornit din *decadenţa* propriei fiinţe, din căderea tragică în sublimul uman. Micile decadenţe de astăzi nu sînt decît răspunsuri palide, de stil, la marile întrebări la care fiinţa caută răspunsuri literare, artistice, filosofice. Rău este cînd decadenţa devine modă, vesel decadentism. Dată pe mîna noastră, pînă şi moartea capătă o bună doză de veselie.

**- Din cîte ştiu, o bursă doctorală te-a purtat prin Italia, Franţa. Cu ce impresii te-ai întors din aceste călătorii?**

- Datorită Sfîntului Augustin, de care m-am ocupat puţin doctoral (sper să nu se supere pentru acest lucru), am fost, acum doi ani, o perioadă la Roma, apoi am petrecut un stagiu la Paris. N-aş vrea să insist pe impactul acestor călătorii, deoarece am scris o carte, sub formă de jurnal, care va apărea cîndva (deocamdată jurnalul *roman* a apărut în revista *Vestitorul,* cel parizian e în curs de apariţie). Ceea ce vreau să subliniez e faptul că dintr-o călătorie sau dintr-o carte – vorba cuiva -, fiecare reţine doar atîta cît cunoaşte. Restul este… turism. La Roma am fost mai mult un turist de bibliotecă. Un rătăcit în policromia lumii. Căci Roma nu este un oraş. Roma este o lume. Iar eu m-am *apărat* de această lume cu singura armă la îndemînă – scrisul. Scris în care Roma este amestecată în tot felul de introspecţii puse în criză. În tot felul de cogitări plimbate între extaz şi disperare. Înainte de a fi un oraş, Parisul este, mai ales pentru români, un mit. Un mit încă... disponibil. Nu există oraş care să te complexeze chiar şi la simpla pronunţie a numelui lui, precum o face Parisul. Primul pas spre idealitatea unei mitologii poate fi chiar realitatea ei. Ca atare, Parisul nu poate fi decât o mitologie pe măsura realităţii lui. Sau ceva pe aproape... Roma şi Parisul, două locuri în care aş fi vrut să trăiesc, în fiecare, măcar cîte o viaţă...

**- Cum te manifeşti în faţa foii albe de hîrtie? Ai tabieturi scriitoriceşti?**

- Foaia albă de hîrtie este doar *martorul* proxim a ceea ce va arde în mine într-un anumit moment. *Cenuşa* acestei arderi se lăţeşte în şire interminabile, care vin de undeva şi pleacă, aproape indiferente, altundeva. E totuşi uimitor că doar cu un condei şi o foaie albă de hîrtie fiinţa se defineşte, se dezvăluie cel mai bine. Prin scris ea reuşeşte acolo unde orice tehnică eşuează. Neputînd crea originar din *nimicul* Cuvîntului, scriitorului îi rămîne *ceva*-ul cuvintelor puse pe hîrtie. Privesc foaia albă de hîrtie ca pe o oglindă care reflectă mereu un gol, o absenţă. O privesc cu teamă, dar în ea îmi pun şi ultima speranţă. Am o grămadă de tabieturi, de rigidităţi, de intransigenţe legate de viaţă. De scris, scriu ca şi cum toată existenţa mea ar depinde doar de asta. În rest, mă încearcă doar tăcerea, indiferenţa, uitarea… Resemnarea, melancolia sînt singurele *tabieturi* pe care mi le permit.

**- Nu ţi-e frică, totuşi, de inutilitate, de indiferenţă şi ratare?**

- Orice faptă literară, filosofică, trebuie raportată la neantul absolut. Ratarea nu este decît un minuscul pas aruncat în această direcţie. Un anumit fel de ratare este în însăşi *natura* scriitorului, gânditorului. Scriitorul adevărat lucrează cu neantul, cu ratarea *pe masă.* El îşi mută temporar fiinţa din realitate în t e x t u a l i t a t e. Scrisul începe să *respire* în locul lui. Încurajat, va face chiar o probă de *existenţă.* Scrisul este cu atît mai străin de lume cu cît este mai autentic. Nu se pot rata (în scris) decît adevăraţii scriitori. Ceilalţi reuşesc. Adevărata profesie a scriitorului e, până la urmă, singurătatea. Singurătatea densă şi grea în care urletul rămîne suspendat în aer. Scriitorul adevărat e atât de singur încât se miră şi el că, din când în când, mai există. De aceea se tot pune pe produs mărturii despre sine, despre lumea în care fatalmente nu-şi găseşte locul. El îşi vopseşte singurătatea în tot felul de culori şi non-culori, în speranţa că va putea atrage o clipă fiinţa întreagă, neferfenţită. El trăieşte aproape cu voie de la cuvinte. Îşi cere voie (ca să existe) chiar şi de la tăceri. Scriitorul (e vorba, în continuare, de adevăratul scriitor) iubeşte într-o anumită măsură inutilitatea, indiferenţa, singurătatea manifestate în imanent, pentru că ştie că sînt aliaţii lui împotriva morţii (culturale) cu zile. A osificării în forme facile de succes. El ştie că doar perspectiva morţii, a nonsensului, transferă cel mai bine scrisul în existenţă, în destin. Moartea ne dă atîta viaţă câtă reuşim să-i smulgem prin scris. Cu alte cuvinte, scrisul este o formă singulară de a tot *muri* cu zile. Adunate pagină cu pagină, aceste *morţi* pot constitui un petic promiţător de viaţă... Aşadar, nimic mai familiar unui scriitor adevărat decât spectrul inutilităţii, indiferenţei, ratării... Cultura în sine nu este decît o sumă fascinantă de ratări.

**- Ai ajuns la „amiaza" vieţii. Ce crezi că îi mai datorezi propriei tale persoane? Mă refer, evident, la aspectul spiritual. La proiectele pe care le ai.**

- Mie îmi datorez puţin. Mult îi datorez celui care, fără nici un motiv, m-a *chemat* din imensitatea nimicului. Şi care, iată, mă îngăduie chiar şi în scris. „Amiaza" vieţii mele o privesc cu detaşare şi umor. Fiind un dar imens, nemeritat, viaţa e bună şi cînd nu prea ştim ce să facem cu ea. Ea neavînd, după cum se ştie, instrucţiuni de folosire. Datorită faptului că sînt un sceptic incurabil, privesc totul cu o anumită rezervă. Atît lucrurile bune ale vieţii, cît şi relele acesteia. Încerc să rămîn eu însumi. Dar să rămîn cît de cît şi în acord cu lumea, chiar dacă o suport din ce în ce mai greu. Proiectele mele sunt legate, fatalmente, de disperările mele. Optimismul meu e doar o formă de a dispera pe termen lung. Cum *disper* cel mai bine în scris, scrisul devine forma mea *obligatorie* de optimism. Optimism din care se naşte promisiunea unei noi disperări. De aici încolo scrisul poate deveni viaţă şi viaţa scris. O întîmplare care poate să fie…

Interviu realizat de **Dimitrie BĂLAN**

Oradea, august 2007

(din volumul în curs de apariţie *Oameni cetăţii şi nopţile lor albe, II)*

Silvia PANTIŞ

# Copilul Isus

Isus S-a umilit mult, venind în lume ca prunc, Fiu al omului. S-a născut într-o mică familie, dar cât de mare era ea, în fața Lui Dumnezeu. Familia Sa, ce locuia în căsuța din Nazaret, era cea mai fericită de pe pământ. Forma o inimă şi un suflet, unite într-o dragoste îngerească. O Treime pământească, cu fața îndreptată spre Treimea cerească. Cred că mulți îngeri ai Cerului au coborât pe pământ şi au vegheat-o.

Copilul Isus a venit în lume sărac, s-a născut într-o iesle înfrigurată, pentru ca noi să avem măreția şi slava veşnică. Tatăl i-a ales o Mamă, în care a sădit cele mai frumoase însuşiri. Discretă fiind, a păstrat în inima Ei sentimente unice pe care le-a trăit.

Fecioară Maria, aş vrea să Te întreb, cum a fost să-L ai Fiu pe însuşi Dumnezeu? L-ai învăluit cu căldura privirii? L-ai strâns în brațe, ca să-Ți simtă iubirea? I-ai mângâiat auzul cu glasul Tău duios? I-ai spus poveşti şi I-ai cântat ca să-L adormi? I-ai ascultat cu grijă răsuflarea? I-ai vegheat somnul şi ai şoptit cu grijă, ca să nu-L trezeşti: ce frumos mi-e Copilul, măreț e Dumnezeu? Părea copil obişnuit când surâdea, când a spus mama întâia oară, când se juca sau a început să umble? Te-a uimit cu inteligența Lui sclipitoare? Şi-a arătat uneori lumina Taborului? Confecționa din lut porumbei, pe care îi însufleția ca apoi să-şi ia zborul spre cer? Ți-a spus dacă noaptea visa cu îngeri sau că-şi va da viața pentru cei ce rătăceau? Avea multe de povestit sau vă înțelegeați deseori prin subînțelese tăceri? De unde a acumulat atâta ştiință? Cum Te simțeai alături de Isus? Raiul era pe pământ sau Tu pluteai spre El?

Sfinte Iosife, ai fost ales de Dumnezeu ca să fii tată crescător pentru Fiul Său, dar nu înainte de a te fi împodobit cu toate virtuțile necesare. Îl hrăneai pe Isus fiindcă el îți dădea hrana, îl îngrijeai fiindcă El se îngrijea de tine, L-ai ajutat să facă primii paşi, fiindcă El îți călăuzea paşii, L-ai ținut în brațe când era mic, iar Tu în brațele Sale ți-ai dat sufletul.

Cine nu şi-ar dori o Mamă atât de duioasă şi iubitoare? Ce copil nu ar vrea un tată cu atâtea însuşiri alese? Cine n-ar dori să guste pacea într-o astfel de familie? Cine nu l-ar dori pe Isus în familie, cine nu şi l-ar dori aproape?

Isus a ales un mod ingenios de-a rămâne cu noi. Se umileşte şi mai mult acum, sub specia pâinii. Locuieşte într-o căsuța mai mică decât cea din Nazaret. O face pentru o mare familie, pentru toată omenirea pentru care a venit în lume.

Ne aşteaptă Isus Euharistic să mergem la El necondiționat, purtați de avântul iubirii. Vrea să simțim că ne este fratele care şi-a dat viața pentru noi, să-I recunoaştem atotputernicia.

Nu-i putem spune „poveşti”, căci ne cunoaşte bine. Nu o să credem că doarme şi nu ne vede anumite fapte, căci este mereu treaz.

Aşteaptă să gustăm fericirea de-a a-l avea în Taina Altarului. Să-I ținem companie, să-I simți căldura privirii şi să-I auzi vorbele care-ți mângâie auzul. Să ascultăm şi noi în tăcere, să-i primim sfaturile.

Crăciunul, sărbătoarea bucuriei, cu toții o am petrecut-o în rugăciuni şi colinzi.

E timpul să-I asigurăm Copilului Isus o locuință caldă, demnă de El, în inimile noastre.

# Îți mulțumesc, Doamne!

Îți mulțumesc, Doamne, pentru mâna bunicii care mă ducea la biserică în fiecare zi de sărbătoare. Copilul de atunci era fermecat de chipul „Măicuței sfinte” şi al Fiului Său, Isus Cristos.

Prima Împărtăşanie solemnă primită în catedrala „Sfântul Nicolae”, din mâna PSS Ioan Suciu, mi-a întărit rădăcinile în pământul Bisericii Române Unite cu Roma. Peste un an, 1948, lacătul de pe uşa seminarului bisericii greco-catolice îi îndepărtează pe părinți, iar copilul creşte nedumerit, neliniştit, pentru că îi lipseşte preotul şi episcopul, mâna lui caldă.

Sufletul adolescentului greco-catolic de atunci este salvat în acest hiatus, impus şi dureros pentru el, de Biserica Romano Catolică. Se luptă să nu-şi uite rădăcinile, să nu se lase asimilat din nici o parte.

Maturul ajunge apoi să afle că poate reveni „acasă”, în biserica părinților lui.

Îți mulțumesc, Doamne, pentru toate suferințele din care am ieşit mai buni. Nu am fi reuşit, Doamne, fără episcopul nostru şi preoții noştri.

Ca maturi-pensionari îi căutăm tot timpul pe preoții noştri, avem nevoie de lumina din cuvântul lor şi din privirea lor. La fiecare întâlnire, părintel Nica este cu noi, ne explică şi ne ajută să adoptăm atitudinea cea mai potrivită în realitatea aceasta percepută ca agresivă. În pelerinajele noastre, părintele Olimpiu ne însoțeşte cu o răbdare ieşită din comun, răspunde la întrebările noastre, ne suportă cu toate menifestările noastre de vârsta a treia. Îți mulțumesc, Doamne, pentru preoții noştri implicați în viața bisericii noastre, pr. Duma, pr. Buzalic, pr. Vătămănelu, alături de epsicopul nostru Virgil Bercea. Apealtivele lor: „dragii mei”; ce mai faceți?”; „mi-a fost dor de dumneavoastră!” ne încarcă de căldură, de linişte. Ne ajută să scăpăm de tristețea care se agață ca un scai de viața noastră de pensionari.

Dă-ne, Doamne, dacă meritătm, un alt preot Lucăcel, care să continue lupta, în planul ideilor, să stopeze atacurile fraților.

Îți mulțumesc, Doamne, că mi-ai dat zile, să mă pot întâlni cu frații mei întru aceiaşi credință!

Angela GHICA

# Credincioşii Greco-Catolici din Crişana - Maramureş în perioada 1930-2002

Ţinutul românesc încărcat de istorie, situat în nord-vestul ţării, cunoscut sub numele Crişana-Maramureş[1], era împărţit în anul 1930 între judeţele Arad, Bihor, Satu Mare, Maramureş şi Sălaj (parţial) şi ocupa o suprafaţă de peste 21.000 km$^2$ (peste 7% din teritoriul României).

În acest teritoriu (aflat sub stăpânire străină până în anul 1918), la scurt timp după înfiinţarea Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică (prin Bulla *Indefessum* din 6 iunie 1777), în Transilvania (1697-1700), Papa Pius VI a înfiinţat Episcopia Română Unită a Oradei, subordonată Episcopiei de Strigoriu. Între hotarele ei erau cuprinse judeţele Bihor, Arad, Bichiş, Cenad, Ciongard, Timiş, Torontal şi Caraş. La 26 noiembrie 1853, prin Bulla *Apostolicum Ministerium*, Papa Pius IX a reînfiinţat Mitropolia Transilvaniei care a fost redusă la rang de episcopie în anul 1701. Acesteia i-au fost arondate atât dieceza de Oradea, cât şi episcopiile înfiinţate în acelaşi an: Lugojului şi Gherlei.

În 1930, la 12 ani după Unirea sa cu România, credincioşii greco-catolici din Crişana-Maramureş numărau peste 520.000 de suflete (3,4% în judeţul Arad; 10,4% în Bihor; 20,0% în Maramureş; 33,4% în Satu Mare; 32,8% în Sălaj) şi reprezentau peste 25% din totalul locuitorilor regiunii. Majoritatea locuiau în mediul rural (89,7%) având ponderi peste această medie în judeţele Maramureş (90,0%) şi Sălaj (95,7%). Nici în celelalte trei judeţe ponderea urbană nu era substanţială: 17,4% în Arad, 17,1% în Bihor şi 13,5% în Satu Mare.

Populaţia greco-catolică din Crişana-Maramureş în anul 1930

| Judetul | RURAL | URBAN | TOTAL |
|---|---|---|---|
| Arad | 14.685 | 3.081 | 17.766 |
| Bihor | 45.138 | 9.300 | 54.438 |
| **Maramureş** | 93.757 | 10.375 | 104.132 |
| Satu Mare | 150.506 | 23.404 | 173.910 |
| Sălaj | 171.938 | 8.670 | 180.608 |
| TOTAL | 476024 | 54.830 | 530.854 |

În structura confesională a aşezărilor urbane ponderi mari deţineau credincioşii greco-catolici din oraşele Baia Mare (43,5%), Sighet (38%), Baia Sprie (34,8%), Satu Mare (30.9%) şi Carei (30,7%).

Tot în anul 1930, la 5 iunie, prin Bulla papală *Sollemni Conventione* a fost înfiinţată în cadrul provinciei Dieceza Maramureşului cu scaunul episcopal la Baia Mare. Componentă a Mitropoliei Române Unite cu Roma (Greco-Catolică), această dieceză avea în subordine 264 de parohii desprinse din eparhiile române unite ale Oradiei şi Gherlei.

Din 1930 până în prezent, cu excepţia unităţilor din judeţul Arad care se aflau sub jurisdicţia Diecezei Lugojului, ceilalţi greco-catolici din provincia istorică Crişana-Maramureş aparţin eparhiilor de Oradea şi Maramureş. Conform şematismelor, în anul 1934 Eparhia Română Unită de Oradea Mare avea în subordine 9 protopopiate care însumau 189.756 de suflete[1], iar în 1936, Eparhia Română Unită a Maramureşului era constituită din 13 protopopiate (inclusiv din Bucovina) şi număra 365.732 de credincioşi[2].

După instaurarea regimului comunist în România, la 1 decembrie 1948 Biserica Greco-Catolică a fost desfiinţată, iar trecerea ei în afara legii a influenţat decisiv evoluţia ulterioară a populaţiei unite. După desfiinţare, credincioşii greco-catolici au fost nevoiţi să se alăture în număr mare Bisericii Ortodoxe Române (singura instituţie religioasă beneficiară în urma acestui abuz), în posesia căreia au fost trecute toate lăcaşurile de cult (circa 1850 de biserici, din care aproximativ 500 din Crişana-Maramureş), casele parohiale şi iclejiile Bisericii Greco-Catolice. Ierarhii greco-catolici şi un număr însemnat de preoţi şi călugări au fost închişi în puşcăriile şi lagăre de exterminare comuniste, unde, în scurt timp, mulţi dintre aceştia şi-au găsit sfârşitul.

Relegalizarea Bisericii Greco-Catolice la începutul anului 1990 a fost însoţită de revenirea la această religie a unui număr mare de locuitori din Crişana-Maramureş, care au fost repartizaţi în funcţie de poziţia geografică a aşezărilor de domiciliu în cadrul eparhiilor de Oradea, Maramureş şi Lugoj.

La recensământul din anul 1992, greco-catolicii din Crişana-Maramureş numărau aproximativ 85.000 de persoane şi aveau următoarea repartiţie teritorială: 5,8% în jud. Arad, 16,9% în jud. Bihor, 35,9% în jud. Maramureş şi 41,4% în jud. Satu Mare[3]. Cu ponderea de aproximativ 4%, credincioşii greco-catolici ocupau un nemeritat loc patru în structura confesională a regiunii (constituită din peste 15 religii) după ortodocşi (65,8%), reformaţi (11,6%) şi romano-catolici (11,3%).

Această scădere cu peste 20 de procente faţă de anul 1930 se explică prin faptul că timp de aproximativ 40 de ani cât Biserica Greco-Catolică a funcţionat în clandestinitate, meritele sale istorice şi patriotice au fost minimalizate atât de guvernul comunist ateu, cât şi de istoricii Bisericii Ortodoxe Române şi de cei aserviţi politic.

Între judeţele României cu populaţie greco-catolică numeroasă, cele din regiunea analizată deţineau locuri fruntaşe: Satu Mare şi Maramureş, locurile doi şi trei (cu peste 35.000 credincioşi şi respectiv 30.600 credincioşi, după Cluj, care număra aproximativ 37.600 persoane), iar Bihor, locul şase (circa 14.500 credincioşi).

(continuare în pag. 15)

(urmare din pag. 14)

În intervalul 1930-1992 în repartiția populației pe medii de habitat a provinciei se produce o evidentă modificare. Ca urmare, în 1992 aproximativ 51% din credincioşii greco-catolici din Crişana-Maramureş locuiau în mediul urban, în județele Bihor şi Arad fiind depăşită această medie: 63,5%, respectiv 51,8%.

Până la următorul recensământ care a fost efectuat în anul 2002, populația greco-catolică din Crişana-Maramureş a înregistrat o uşoară reducere numerică, ajungând la aproximativ 76.700 de persoane — 6,5% în județul Arad, 18,4% în Bihor, 38,1% în Maramureş şi 37% Satu Mare. Această diminuare se explică şi prin scăderea numerică a populației totale din arealul analizat: de la peste 2.000.000 de locuitori în anul 1992, la aproximativ 1.860.000 în 2002.

În structura confesională a provinciei Crişana-Maramureş, credincioşii greco-catolici s-au menținut tot la 4 procente, fiind depăşiți de cei ortodocşi (68,2%), reformați (11,3%), romano-catolici (8,4%) şi penticostali (4,7%). Dintre județele din spațiul analizat, uniții ocupau ponderi peste media de 4% doar în Satu Mare (cu 7,9%) şi Maramureş (cu 5,6%), fiind majoritari cei din mediul rural: 61,9% în primul județ şi 63% în al doilea.

**Prof. drd. Ioan Mărculeț**
**Asist. cercet. drd. Cătălina Mărculeț**

**(1)** Numele *Crişana* a intrat în uzul curent după făurirea statului național român, în anul 1918 şi cuprinde o arie mai mare decât Țara Crişurilor (inclusiv partea vestică a Munților Apuseni), iar numele regiunii *Maramureş*, a fost menționat pentru prima dată în anul 1199, în legătură cu o vânătoare a regelui Emeric (pentru aceeaşi entitate teritorială românească, pe la mijlocul secolului XIV, se mai folosea şi regionalismul Marmația); **(2)** Cele 9 protopopiate ale Diecezei de Oradea erau: Central (25.217 credincioşi), Beiuş (13.684), Mărghita (14.550), Carei (24.526), Ier (19.214), Tăşnad (17.734), Şimleu (27.367), Supur (22.855) şi Zalău (24.609). **(3)** Protopopiatele Diecezei Maramureşului erau: Baia Mare (36.660 de suflete), Chioar (21.157), Jibou (18.841), Mănăştur (10.961), Satu Mare (35.490), Seini (25.348), Silvania (26.308), Țara Oaşului (34.317), Iza (25.413), Sighet (41.588), Vişeu (25.793), Bucovinean (32.400) şi Ciscarpatin (31.456); **(4)** După succesive împărțiri administrativ-teritoriale în care județele au suferit o serie de redimensionări, chiar dacă județul Sălaj a fost încadrat în provincia istorică Transilvania, iar suprafața regiunii Crişana-Maramureş a crescut la 26.000 km$^2$.

**Bibliografie:** Baroiu D., Mărculeț I., Mărculeț Cătălina (2005), *The dynamics of the main religious confessions in Transylvania (1930-2002),* R.R.G.P., nr. 2, Edit. Universității din Oradea. Mărculeț V., Mărculeț I., Trăistaru-Mărculeț Cătălina (1998), *Biserica Română Unită cu Roma – prezentare istorico-demografică,* Mediaş. ***Recensămintele generale ale populației României din anii 1930, 1992 şi 2002*, Bucureşti. *Şematismul veneratului cler al Diecezei Române Unite de Oradea-Mare pe anul 1934,* Tip. Scrisul Românesc, Oradea. *şematismul veneratului cler al Episcopiei Greco-Catolice Române a Maramureşului pe anul 1936,* Tip. Dacia, Baia Mare.

# Alimente pentru săraci

Asociația Caritas Eparhial Oradea (ACEO) a organizat în perioada 15 decembrie - 23 decembrie, la un hipermarket din oraş, o colectă de alimente neperisabile pentru familiile nevoiaşe din comunitate, indiferent de apartenența lor religioasă ori etnie. În această acțiune ACEO a fost ajutată de 30 din voluntarii acesteia.

Timp de nouă zile, voluntarii au putut fi văzuți de dimineața până seara, la intrarea şi la ieşirea din hipermarket, unde au informat oamenii cu privire la acțiunea lor şi au adunat produsele pe care sute de oameni le-au donat.

Chiar dacă în acest an roadele colectei au fost mai puține ca-n anii precedenți, ACEO este mulțumită. Potrivit preşedintelui ACEO, preotul Olimpiu Todorean, „în acest an s-au donat **243 litri de ulei**, **294 kilograme de făină, 263 kilograme de zahăr, 494 cutii de pateu.** Unii au donat paste, fructe, mezeluri, dulciuri etc. Alimentele au fost estimate la **10.057 lei.** Pe lângă alimente, unii dintre semeni au donat şi bani (**5.000 de lei**), din care ACEO va cumpăra alimente pentru cele 200 de familii nevoiaşe pe care le are în evidență”.

„Înainte de Sărbători, 124 de pachete au fost donate familiilor nevoiaşe din urbe, restul urmează să se distribuie ulterior - lunar sau trimestrial - în funcție de nevoile familiilor aflate în baza de date a Asociației. Menționăm că cei care vor să doneze alimente sau bani pentru persoanele nevoiaşe din comunitate o pot face şi la sediul asociației, din strada Episcop Mihai Pavel nr. 3”, a mai precizat Olimpiu Todorean.

Asociația Caritas Eparhial Oradea mulțumeşte, în numele beneficiarilor acestor alimente, tuturor celor care au donat.

**Crina DOBOCAN (www.bihon.ro)**

Ioan DĂRĂBĂNEANU

# Grefă meditativă

Două sunt cauzele care au declanşat în mine această grefă meditativă: rostirea în autocar a Sfântului Rozar cu Sacramentele şi meditațiile sale şi peisajul lanurilor înțesate cu flori de mac, din Italia şi Franța, mai ales.

Noi, pelerinii, rosteam Sfântul Rozar, părintele Emil exprima meditațiile. Autocarul alerga, aparent nepăsător pe autostrada însoțită de lanuri de secară (poate) pline popoarele roşii ale florilor de mac.

Atunci Bunul Dumnezeu mi-a îngăduit prima grefă meditativă. La meditația Rozarului durerii (era într-o zi de marți), am adăugat meditația poetică a lui Lucian Blaga care suna, în aducere aminte liberă, astfel:

*În frunză de cucută amară/Îmi fluier bucuriile/ Şi-o neînțeleasă teamă de moarte/Mă cuprinde, când vă privesc/Pe malul mării de secară flori de mac./Ce sunteți roşii, roşii/Cum nu au fost pe acest pământ/ Decât aprinşii, marii stropi de sânge/Care au căzut pe stânci şi pe nisip în Ghetsemani/Când Cristos s-a îngrozit de moarte.*

Acum a apărut şi a treia meditație, grefată cu îndrăzneală smerenie şi trăire creştină, pe versurile poetului şi filozofului Lucian Blaga. Toate cu aceeaşi îngăduință a Bunului Dumnezeu.

Rostind, repetat, în gând, meditația blagiană şi tot repetat, Sfântul Rozar al durerii mi-am pus prima întrebare. Oare de a cui moarte s-a îngrozit Cristos? De moartea Sa? Nu, pentru că moartea Sa era prorocită, întru mântuirea neamului omenesc.

Cristos s-a îngrozit de moartea noastră a oamenilor. S-a îngrozit de moartea celor care trăiesc în mâzga putredă a păcatelor cele mari. S-a îngrozit de moartea celor care trăiesc în nămolul alunecos şi nesigur al indiferentismului religios, în poleiul trufaş al secularismului, ori în nenorocirea patogenă a ateismului.

Repet versurile lui Blaga şi constat că Isus Cristos s-a îngrozit de moarte, pe când noi oamenii suntem cuprinşi de o „neînțeleasă teamă de moarte”.

Dacă teama este neînțeleasă, înseamnă că nu este nici analizată. Ca urmare este o trăire trecătoare, chiar fugitivă. De ce oare? Sigur din inconştiență! La această inconştiență ne ajută, cred eu, faptul că noi oamenii stăm pe marginea lanului de secară şi avem, şansa sau neşansa sa privim frumusețea florilor de mac. În lanul vieții noastre există multe flori de mac, nenumărate frumuseți cu care suntem mereu ocupați, a le trăi, a le exprima, „a le fluiera”.

Poetul îşi fluieră bucuriile „în frunză de cucută amară”. Noi, nefilosofii, obişnuim să ne trâmbițăm bucuriile, să le exprimăm cu surle şi lauri, uitând că fiecare clipă de bucurie este însoțită, la vedere sau nu, de măcar o jumătate de clipă de amăreală. Nimeni nu spune să ne îmbrăcăm bucuriile în frunzele toxice ale cucutei. Poate însă, că am trăi mai aproape de realitate dacă ne-am „fluiera” bucuriile în apropierea frunzelor de pelin care sunt destul de amare, pentru a ne reversa bucuriile vane, fără a fi toxice ca şi cucuta.

De pildă două doamne, din grupul nostru de pelerini, la Grădinile de la Versailles îşi exprimau clipa de admirație de bucurie în fața „minunilor” văzute, dar evidențiau şi jumătatea de clipă de amărăciune, evocând faptul că de aceste frumuseți, artă, şi opulență s-a bucurat o mână de nobili în frunte cu Ludovic al XIV. Cei mulți, gloata era dincolo de poartă, trăind în sărăcie şi mizerie.

Un domn, din preajmă, gonac permanent al vânătorii de optimism, a încercat din propria convingere să îndulcească amarul pelinului invocând voia Bunului Dumnezeu care priveşte în ani dar şi peste ani. Prin voia Sa Porțile Versailles-lui, ale Vaticanului, ale Schonbrum-ului Vienez s-au deschis pentru mulți, milioane de pelerini, turişti care se bucură de uluitoarele capodopere picturale, sculpturale sau arhitecturale sale.

Întors la eminenta nevoie a concluziilor care ne hrăneşte existența, îi mulțumim Bunului Dumnezeu pentru spațiul şi timpul Lourdes, care ne-a învățat încă odată să trăim în Spiritul rugăciunii Sfântul Rozar, în lumina Sfintei Fecioare „Neprihănita Zămislire”, Doamna cea frumoasă cu brâu albastru de la Lourdes ce s-a arătat micuței Bernadetta – în urmă cu 150 de ani.

# MULȚUMIRI

CARITAS EPARHIAL ORADEA

Asociația Caritas Eparhial Oradea a ales ca zi specială a caritãþii noastre comunitare duminica „Samariteanului milostiv”, zi în care s-a organizat în o colectã specialã. Tasul din data de **16 noiembrie, 2008, duminica „Samariteanului milostiv”** a fost predat, de fiecare parohie asociaþiei.Astfel au intrat în caseria asociaþiei suma de **13.725 lei.** Ulterior, s-a mai primit bani de la următoarele parohii: **Sălăjeni, 75 lei; Câmpia, 334 lei; Gruilung, 22 lei; Cale Mare, 38 lei; Săuca, 36 lei; Pişcolț, 100 lei; Bapța, 200 lei; Racova, 120 lei; Zalău II “Sfinți Apostoli Petru şi Pavel”, 150 lei.** Domnul să vã binecuvânteze pe toþi cei ce aduceþi daruri ºi faceþi bine întru sfintele noastre biserici ºi vã aduceþi aminte de cei sãraci.

**Pr. Olimpiu TODOREAN**

# Ziua Voluntarului Caritas

Sala festivă a Liceului Greco-Catolic din Oradea a găzduit vineri, 12 decembrie 2008, cea de-a treia ediție a Zilei Voluntarului Caritas. Prin acest eveniment celebrat cu ocazia Zilei Internaționale a Voluntariatului, Asociația Caritas Eparhial Oradea (ACEO) a ținut să își manifeste recunoștința și aprecierea pentru toate acele persoane care, pe tot parcursul anului 2008, și-au dedicat timpul pentru semenii lor, implicându-se în programele asociației.

În cuvântul de deschidere, atât Ana-Maria Lazăr de curând coordonator al Departamentului de Voluntari, cât și pr. Olimpiu Todorean, președintele ACEO au mulțumit celor 69 de voluntari care au înțeles moto-ul voluntarilor caritas: *Uneori mă întrebam de ce nu face cineva ceva… apoi am înțeles că* ***cineva sunt eu!***

De reținut este faptul că, darul fiecăruia a fost primit și considerat la fel de prețios. Două ore dedicate de o persoană foarte ocupată în folosul semenilor au fost asemănate și apreciate asemeni ultimilor doi bănuți aruncați în cutia milei de văduva bătrână din Evanghelie, care tot avutul ei l-a lăsat acolo.

Prezent la eveniment, PSS Virgil Bercea a reamintit tuturor că de fapt voluntariatul nu înseamnă altceva decât slujirea lui Cristos, prezent în fiecare beneficiar al Asociației Caritas Eparhial Oradea, căci ei sunt *cei mici, cei săraci, cei flămânzi.*

Cântecele interpretate de Ovidiu Lazăr, inserate între momentele de premiere ale voluntarilor, au reprezentat prima parte a acestei seri speciale.

Fiecare voluntar a primit o diplomă de merit iar persoanele care s-au remarcat în mod deosebit au fost, ca în fiecare an, premiate.

Categoriile premiate în anul 2008 au fost:

***Premiul pentru programul „O masă caldă":*** *Ligia Oprean;*

***Premiul pentru programul „Bunul samaritean":*** *Loredana Vereş;*

***Premiul pentru programul „O casă curată":*** *Silvia Pop;*

***Premiul pentru programul „Prieteni pentru un zâmbet":*** *Alexandru Lucaci;*

***Premiul pentru Campania 2%:*** *Andreea Szijjarto, Renata Vaş, Popuțe Ioana, Renata Ştef, Roxana Burlău - Foldesi, Vlad Raita şi Cristian Şandor;*

***Premiul pentru colecta de Crăciun:*** *Ana Maria Petricaş, Alexandru Obrejan şi Radu Hotea;*

***Premiul pentru colecta de Paşti:*** *Veronica Aciu, Ioana Aciu şi Ioan Bodea;*

***Premiul pentru cel mai activ voluntar:*** *Alexandru Lucaci;*

***Premiul pentru disponibilitate:*** *Emil Andreica.*

***Premiu special:*** *Sofia Laza - pentru coordonarea Raportului Anual 2007;*

***Premiul special:*** *Mariana Man - pentru promovarea voluntariatului;*

***Premiul special:*** *Congregația Surorilor Franciscane ale lui Christos din Oradea - pentru implicarea / susținerea Programului O masă caldă;*

***Premiul special:*** *Florin Chilian - voluntar ACEO pentru acest eveniment.*

***Premiul voluntarul anului:*** *Vlad Raita.*

Îmbrăcând cel dintâi tricoul oferit premiaților, *Fii voluntar CARITAS!,* invitatul special al acestui eveniment, artistul Florin Chilian, a creat o atmosferă unică, încântând pentru mai mult de o oră publicul care a ovaționat în picioare.

**Adela GHIȚULESCU**

# Unitate în diversitate

Pornind de la motto-ul „Cristos să se nască în ieslea sufletelor voastre”, Parohia Greco-Catolică „Sfântul Gheorghe” din Oradea a organizat, joi 18 decembrie, 2008, o Seară a Colindelor.

Aflat la a patra ediție, evenimentul a reunit grupuri de tineri de diferite confesiuni din municipiu. Astfel, Grupul de copii „Dominic Savio”, coordonat de preotul Augustin Budău şi sora Felicia Unguru de la Biserica Maica Domnului din Rogerius, alături de tinerii de la Biserica Penticostală Betania, conduşi de Tiberiu Bulzan, de cei din grupul „Alegria” al Bisericii Maica Domnului, dirijați de Cristinel Bălan şi corul tinerilor ortodocşi de la Liceul Teoretic „Lucian Blaga”, condus de profesoara Mariana Man, au oferit publicului colinde. „Intenția acestui eveniment nu este aceea de a oferi un spectacol de colinde ci de a ajuta tinerii, din diferite confesiuni, separați de multe ori de barierele trasate de oamenii mari, să înțeleagă că nu există diferențe esențiale în aşteptarea Pruncului Isus şi că fiecare dintre noi, indiferent de confesiunea din care face parte trebuie să-l lase pe Cristos să se nască în sufletele noastre”, a spus părintele Sorin Crăciun, gazda evenimentului. (…) La finalul serii, vestitorii naşterii Mântuitorului au antrenat asistența şi-au colindat împreună, colindul „Ce vedere minunată”.Tinerii au fost răsplătiți pentru colindul lor cu un cozonac şi au servit, în curtea bisericii, o ciocolată caldă.

**Crina DOBOCAN (www.bihon.ro)**

Grupul de tineri ortodocşi

Grupul de tineri penticostali

Grupul de tineri „Alegria”

Grupul de copii „Dominic Savio”

# Alcoolul poate ucide

Asociația Caritas Eparhial Oradea (ACEO ) a inițiat o campanie de prevenire a alcoolismului, proiect inițiat şi coordonat de asistentul social Anamaria Lazăr, în colaborare cu Consiliul Județean Bihor. Proiectul a constat în distribuirea a 200 de afişe, 5000 de pliante, 2000 de broşuri şi 3000 de baloane, acestea purtând un mesaj semnificativ: “Alcoolul poate ucide!” Materialele au fost făcute pe baza studiului realizat în urma aplicării unor chestionare în opt şcoli şi licee din Oradea.

Scopul acestei acțiuni a vizat informarea adolescenților cu privire la riscurile consumului excesiv de alcool. Acțiunea a debutat vineri, 28 noiembrie 2008, prin împărțirea pliantelor şi a 1000 de baloane în centrul oraşului şi a continuat miercuri, 3 decembrie, în fața Spitalului de copii din Rogerius (Spitalul Clinic Municipal „Dr. Gavril Curteanu”) şi în împrejurimi. În ciuda vremii nefavorabile, voluntarii şi-au îndeplinit misiunea cu succes, reuşind să aducă zâmbete chiar şi pe chipurile copiilor din incinta Spitalului de copii. Implementarea proiectului ACEO a implicat 12 voluntari ai Asociației şi 30 de elevi din clasele a IX-a C, a X-a A,B,C, a XI-a A, B şi a XII-a C, coordonați de profesoara Mariana Man, de la Liceul Teoretic “Lucian Blaga” din Oradea.

***Silvia POP, Roxana FOLDEŞI, Ioana POPUȚE***

# Cadouri spirituale

Luna Decembrie, numită în cercurile laice de orientare consumistă şi „Luna cadourilor”, a adus multe cadouri şi credincioşilor creştini din oraşul Valea lui Mihai. Ce cadouri? Spiritualitate şi cultură!

Zilele de înfruptare culturală şi spirituală au început chiar de 1 Decembrie, cu un spectacol inedit din care nu au lipsit muzica populară, dansul popular şi, nu în ultimul rând, deliciul prichindeilor, clovnii de la Asociaţia Caritas Eparhial Oradea. Parohia Greco-Catolică „Naşterea Maicii Domnului” Valea lui Mihai a avut un aport important în derularea acestor evenimante, alături de Asociaţia „AVE MIRIAM”, un tânăr ONG local.

În seara zilei de 13 decembrie, Casa de Cultură „BARTOK BÉLA”, la iniţiativa directorului Lehel Gyula, a oferit o seară de cântece şi colinde, iar în după-amiaza zilei de 14 decembrie, Muzeul orăşenesc „ANDRÁSSY ERNŐ”, la iniţiativa muzeografului Carmen Zima a organizat o expoziţie de icoane pictate de Măicuţa Inocenţia de la Mănăstirea ortodoxă „Naşterea Maicii Domnului” din Ţeghea, judeţul Satu-Mare. La ambele ocazii, auditorii-spectatorii au fost în număr mare. Prezenţa dă dovadă de setea de spiritualitate şi cultură a celor istoviţi de truda zilnică.

Icoanele prezentate, caracterizate de un simţ rafinat al luminozităţii, au transmis privitorilor, dar, mai profund exprimat, credincioşilor, acea rază de lumină şi acea revărsare de har după care erau însetaţi. Conform teologiei icoanelor, măicuţa a reuşit nu doar să picteze, ci mai ales să-şi exprime şi, mai mult, să provoace la credinţă. Să-L facă văzut pe Cel Nevăzut, cuprins în suflet pe Cel Necuprins.

Evenimentele acestea au o deosebită valoare pentru comunitatea greco-catolică, dar în mod altruist, pentru cea română, în general, aflată aici în minoritate. Mai mult, Parohia Greco -Catolică în colaborare cu Asociaţia „AVE MIRIAM” vor oferi în această lună un ultim cadou spiritual, un concert de colinde ce va fi susţinut duminică, 21 decembrie, de corul Bisericii Greco-Catolice din Carei, avându-l ca dirijor pe d-l. Constantin Cociorva.

Fie ca acest avânt nobil să fie susţinut prin darul întăritor al Spiritului Sfânt şi toţi să avem parte de iubirea lui Dumnezeu. Emanuel, Dumnezeu fie cu noi.

**Pr. Zorel Zima**

# Simpozion dedicat împlinirii a 200 de ani de la naşterea preotului şi revoluţionarului Ioan Muntean

Duminică, 7 decembrie, a avut loc un eveniment deosebit în viaţa Protopopiatului Greco-Catolic din Marghita. Sfânta Liturghie a fost oficiată de către P.S. Dr. Virgil Bercea. Preasfinţia Sa a fost întâmpinat de către părintele protopop Zorel Miclăuş împreună cu preoţii din protopopiatul de Marghita.

La finalul Sfintei Liturghii au fost sfinţite orologiile recent puse pe turnul bisericii astfel încât comunitatea locală să poată avea la dispoziţie aceste instrumente deosebit de precise. A urmat un scurt concert de colinde susţinut de Corul Buna Vestire al Colegiului Sfânta Familie şi al Institutului Teologic Greco-Catolic din Oradea, dirijat de prof. dr. Radu Mureşan. Manifestările au continuat cu Simpozionul dedicat împlinirii a 200 de ani de la naşterea preotului şi revoluţionarului Ioan Munteanu.

Ioan Munteanu (1808-1860) este un cunoscut preot greco-catolic cărturar si luptător pentru drepturile românilor din Imperiul Habsburgic, a participat la Adunarea Naţională de la Blaj (3-5 mai 1848). Este organizatorul Proclamaţiei de la Sarcău, acţiune ce cuprinde revendicările sociale si politice ale românilor din Bihor. A colaborat la prestigioase reviste ale vremii şi a avut strânse legături cu George Bariţiu, Simion Bărnuţiu, August T. Laurian.

Simpozionul a debutat cu cuvântul Preasfinţitului Virgil şi a continuat cu prelegerea doamnei cercetător dr. Iudita Căluşer care a evocat viaţa şi activitatea preotului Ioan Munteanu. Domnul conferenţiar dr. Constantin Mălinaş a prezentat opera literară, dar şi activitatea politică, iar doamna Dunai Olimpia, directoarea Bibliotecii Ioan Munteanu din Marghita, a evidenţiat câteva aspecte legate de biblioteca care poartă numele marelui patriot bihorean.

La finalul simpozionului, Preasfinţitul Virgil a mulţumit tuturor celor care au contribuit la reuşita manifestării.

**Biroul de presă al Episcopiei**

# Preoţi Greco-Catolici din Diasporă

Protopopiatul Emilia-Romagna (Italia)

**1. Pr. Costinas Augustin Horea, (Dieceza de Cluj),**
Adresa: Via Don G. Minzoni 38, 48022 Lugo (RA),
Serviciul pastoral în Recanati, Diocesi di Macerata - Tolentino - Recanati - Cingoli - Treia
Hramul Bisericii: Sf. Andrei,
Sf. Liturghie: duminica ora 10,00 în Biserica S. Michele din centru istoric
E-mail: caugustinhorea@yahoo.it
Cel. 0039 340 278 93 77

**2. Pr. Cristian Coste, (Dieceza de Oradea),**
Adresa: Via Monterotondo 5/a, Rimini 47 900 RM
Serviciu pastoral: Diocesi di Rimini,
Hramul Bisericii din Rimini Sf. Nicolae,
Sf. Liturghie: duminica şi sărbători ora 10,00 în Biserica S. Onofrio în Via Bonsi 18, Rimini
Hramul Bisericii din S. Marino: parohie în formare
E-mail: cristiancoste26@yahoo.it
Cel. 0039 320 638 79 79

**3. Pr. David Mihai, (Dieceza de Oradea),**
Adresa: Via dei Mille 28, Forli, 4710 (FC)
Serviciu pastoral: Diocesi di Forli-Bertinoro, Diocesi di Cesena - Sarasina
Hramul Bisericii di Forli:
Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavril,
Sf. Liturghie: duminica şi sărbători ora 10,00 în Biserica din Via dei Mille 28
Hramul Bisericii din Cesena: Buna Vestire
Sf. Liturghie: duminica ora 15,00 în Biserica Sant' Anna, Piazza del Popolo,
E-mail: pmihaid@yahoo.it;
Cel. 0039 346 247 53 18

**4. Pr. Hotico Ioan, (Dieceza de Oradea),**
Adresa: Viale Madonnina dei Centauri 25, Castellazzo di Bormida, 1573 Alexandria
Serviciu pastoral: Diocesi di Alessandria
Hramul Bisericii: Sfântul Pavel, Carlo,
Sf. Liturghie: duminica ora 10,00 în Biserica San Carlo e Anna, P.zza San Carlo
E-mail: ihotico@yahoo.it; Cel. 0039 3288768095

**5. Pr. Marian Liviu Gheorghe, (Dieceza de Oradea),**
Adresa: P.zza del Paradiso nr.17, Chiesa del Paradiso, 48018 Faenza (RA)
Serviciu pastoral: Diocesi di Faenza - Modgliana
Hramul: Sfântul Gheorghe,
Sf. Liturghie duminică de la ora 10,00 în biserica Santa Margherita, Via Mangroni nr.1, Faenza
Cel. 0039 349224 24 31

**6. Pr. Muresan Marinel, (Dieceza de Oradea),**
Adresa: Via Emilia 67, Imola 40026 (BO)
Serviciu pastoral: Arcidiocesi di Bologna
Hramul bisericii: Înălţarea Sfintei Cruci,
Sf. Liturghie: duminica şi sărbători ora 10,00 în Biserica Santuario del Crocifisso,
Via del Cestello 25, Bologna
E-mail: p.marinel@yahoo.it
Cel.: 0039 349 299 31 09

**7. Pr. Sirbu Tiberiu, (Dieceza de Blaj),**
Adresa: Via Maria Zanotti 2/a, Imola 40026 (BO)
Serviciu pastoral:
Diocesi di Imola Diocesi di Ravenna - Cervia
Hramul bisericii din Imola Adormirea Maicii Domnului,
Sf. Liturghie: duminica ora 10,30 în Biserica S. Giacomo, Via Emilia 40
Hramul Bisericii din Ravenna: comunitate în formare
E-mail: tigis12@yahoo.com
Cel. 0039 3280776508

**8. Padre Serafim (Dieceza de Oradea)**
Adresa: Parrocchia Sacro Cuore Immacolato di Maria, P.zza Euclide, 00197 Roma
Serviciu pastoral: Diocesi di Roma
Hramul bisericii: Inima Neprihănită a Maicii Domnului,
Sf. Liturghie: duminica ora 10,00 în Biserica Sacro Cuore Immacolato di Maria,
P.zza Euclide, 00197 Roma.
E-mail: Cel. 0039 349 730 77 82

**9. Pr. Daniel Veres, (Dieceza de Oradea),**
Adresa: P.zza delle Copelle, Roma
Serviciu pastoral: Diocesi di Roma
Sf. Liturghie: duminica ora 10,00 în Biserica delle Copelle, P.zza delle Copelle
E-mail: Cel. 0039 329 537 07 81

# Intenţiile apostolatului rugăciunii pentru anul 2009

**FEBRUARIE**

*Intenţia generală:* Pentru ca păstorii Bisericii să fie întotdeauna ascultători faţă de acţiunea Spiritului Sfânt în învăţăturile şi în slujirea lor faţă de poporul lui Dumnezeu.
*Intenţia misionară*: Pentru ca Biserica din Africa să găsească mijloacele şi căile potrivite pentru a promova în mod eficient reconcilierea, dreptatea şi pacea, după recomandările Celei de-a II-a Adunări Speciale pentru Africa a Sinodului Episcopilor.